

Nr. 24
(330)

12-18 iunie 1996

S. DAMIAN în polemică cu PAVEL CÂMPEANU pe tema extinderii NATO

pag. 12-13

**Copiii abandonati în spitale —
anchetă**

pag. 6-7

**Mihnea Berindei, N.C. Munteanu, Radu Călin Cristea
și Iulian Anghel despre alegeri locale**

pag. 8-10

„Dumnezeu — ar fi exclamat într-un moment de extaz religios senatorul PDSR Vasile Văcaru — este pedeserist!” Și cum de n-ar fi — am spune noi — când a făcut din niște mediocrități cenușii, din niște personaje prin prea puțin remarcabile, precum același Vasile Văcaru, ori Ion Solcanu, ori Adrian Năstase, ori Nicolae Văcăroiu, ditamai senatori, președinți de Cameră ori șefi de partid de guvernământ, prim-ministri, dotați cu case, automobile, subvenții, ordonanțe, ba chiar și cu idei pătrunzătoare despre guvernare, numai fiindcă au știut să stea sau să rămână în PDSR! Iar dacă Ființa Supremă are apartenența politică respectivă, decurg cu necesitate și următoarele adevăruri: „minerii au așternut modele florare de 14 iunie 1990”, „Miron Cosma este un model al onorabilității cetățenești, devotat legalității”, „Zaher Iskandarani este un model de integritate”, „Banca Dacia Felix este un model de instituție financiară sigură”, „cifrele d-lui Radocea — un model de corectitudine”, iar „comunicatele d-lui Nițoiu un model de promptitudine”.

Când îl ai pe Dumnezeu la tine-n partid (probabil, ascuns undeva printre mulții săi vicepreședinți — parcă îi și vezi barba căruntă ivindu-se timid

după mustața lui Miron Mitrea), multe devin clare. De exemplu, că Ion Iliescu este un om profund tolerant, un democrat convins, prieten al democraților; cu Dumnezeu la pedesere (și Iosif Sava la tevere), președintele devine un intelectual și un cărturar, autorul unor cărți de referință, prieten al intelectualilor; el este oricum un mare om de stat, înzestrat cu clar-

Un Dumnezeu pedeserist, așadar, și totul se leagă: corupția e economie socială de piață, sărăcia e austeritate controlată, ascunderea adevărului e comisie parlamentară, SRI-ul e grijă pentru calitatea vieții (telefoanelor), primăria Capitalei e teren de tenis, „22” e Robespierre împămîntenit, iar „țoapa săltăreață” — vorba lui Patapievic — e VIP.

ANDREI CORNEA

Paliativele

viziunea de a fi menținut trei ani și jumătate alianța cu PRM și în continuare pe cea cu PUNR, alianță dovedită a fi fost benefică pentru România din toate punctele de vedere, inclusiv din cel al intrării „în Europa” și al aderării la NATO. Iar intoleranți, „radicali”, extremiști chiar, ostili reformei, în general „de vină” pentru „imagine”, sint „ceilalți”, Opoziția, presa independentă, (inclusiv „22”, se știe, o revistă plină de „iacobini”, cum se tot lamentează săptămînal amintitul muzicolog teleast).

Dar dacă, totuși, nu e așa? Dacă Dumnezeu, acolo sus, departe în ceruri, e apolitic? Dacă e și imparțial? Ba chiar — Doamne ferește! — poate că nici creștin-ortodox nu e prea din cale-afară, oricît ar susține contrariul soboarele de preoți întrunite ale Puterii și ale Opoziției, ori „ayatolahii” cu cruce de la Fundația Anastasia. Așadar, Dumnezeu nu-i ortodox, nu-i creștin, nu-i, de fapt, nici măcar român, necum „bun român”. Cum ar mai putea fi, în aceste condiții, pedeserist?

Sînt, într-adevăr, unele indicii

(chiar dacă nu într-un totuși doveditoare la această oră) că senatorul Văcaru se înșală. Dumnezeu ar putea să nu fi fost deloc pedeserist, sau, poate, a ieșit pe neașteptate din partidul cu pricina. Spre pildă: în pofida dezordinii administrative, a listelor cu morți, a întârzierii prezentării rezultatelor etc., la alegeri nu s-a furat cumsecade, iar PDSR-ul a obținut mai puțini consilieri județeni decît CDR (chiar dacă mai mulți consilieri locali). Alegerile legislative de la toamnă se arată (dacă tendința actuală se menține) relativ sumbre pentru partidul de guvernământ. Pentru contracarare, înțelepții săi speră nu doar în neghiobiile Opoziției (vor fi și acestea destule!) ca odinioară, ci și în prețul în continuă scădere la țigările „Carpați”, în victoriile românești de la Euro '96 și în efectul devastator asupra moralului adversarilor al amînării cu o lună a scumpirii metroului. Ținînd cu dinții la 3% pragul electoral, gînditorii lui Năstase Adrian și ai lui Hrebenciuc Victor mai speră și în sprijinul reinnoit și etern neprecupețit al vechilor lor prieteni, marii patrioți și bărbați de stat Funar, C.V. Tudor, Surdu. Ce să facă bieții oameni? Cînd Dumnezeu își depune carnetul de partid, trebuie recurs la paliative...

IMPORTANT!

Către cititorii revistei „22” din străinătate

Îi anunțăm pe cititorii noștri din străinătate care își procură revista (fie prin abonamente, fie prin cumpărare directă) altfel decât prin redacție, că distribuitorul care este RODIPET (difuzare de stat) procedează ilegal. **Dreptul de difuzare, mai cu seamă în străinătate, aparține în exclusivitate revistei „22”.**

RODIPET încalcă contractul semnat cu revista „22” prin care se stipulează expres că numai revista „22” are drept de difuzare în străinătate. RODIPET, difuzarea de stat, încasează astfel venituri care nu i se cuvin, sfidând înțelegerile contractuale.

Îată de ce îi rugăm pe cititorii noștri din străinătate care își procură revista altfel decât prin redacție să ne scrie, precizând modul în care ajung în posesia ei. Aceste mărturii ne sînt necesare pentru a corecta prin Justiție nedreptatea care se face revistei „22”. Îi asigurăm pe cei care deja au un abonament plătit altfel decât prin redacție că nu vor fi afectați și că vor primi în continuare revista pentru care au plătit.

Facem acest apel convingși că dumneavoastră, cei ce trăiți într-o lume liberă, în care se respectă legile economiei de piață, veți înțelege primii conținutul demersului nostru. Revista „22” este o publicație obligată să trăiască din propriile venituri, astfel încît hojta la care se pretează statul prin RODIPET nu ne poate lăsa indiferenți.

Stimată redacție,

Mă numesc Andrei Alexandrescu și sînt fiul inginerului Grigore Alexandrescu, azi pensionar, fost profesor universitar, fost senator (1938), fost industriaș, fost patron al unei fabrici de încălțăminte. După 1944, acest om a fost arestat și condamnat în baza cunoscutelor acuzații de „sabotaj”, trecind de două ori prin pușcările comuniste.

În 1990, după apariția Legii 118, am crezut că se poate face dreptate, dar m-am înșelat. Am încercat să obțin, pentru părintele meu, reabilitarea și repunerea în unele drepturi. Dar, la acea epocă, nu am avut la dispoziție martorii sau documentele necesare care să confirme detenția. N-am putut obține aceste documente nici de la Ministerul de Interne, care se ocupa pe atunci de emiterea lor. Cînd, în sfîrșit, am găsit un document oficial – o respingere a unui recurs făcut de avocatul tatălui meu (aflat atunci, în 1948, în detenție) –, am aflat cu stupeoare, atît de la Ministerul Justiției, cit și de la Asociația Foștilor Deținuți Politici din România (AFDPR), că procesele de sabotaj nu au fost incluse în instrucțiunile Legii 118 și, deci, foștii sabotori, indiferent de poziția socială pe care au avut-o, au rămas, în continuare, „dușmanii poporului” și nu se bucură de nici un drept în România post-revoluționară. Explicația ar fi, după cei de la AFDPR, că reabilitarea acestora ar implica, eventual, restituirea bunurilor confiscate abuziv în acea perioadă (nouă ni s-a confiscat casa cu toate lucrurile din ea, iar mama, cu trei copii, a fost aruncată în stradă, în ajunul Crăciunului din 1947).

Comunicîndu-i tatălui meu despre toate demersurile pe care le-am făcut, acesta mi-a spus dezamăgit: „Nu mai apuc eu, om la 94 de ani, dreptate în această țară. Și mă tem și pentru voi...”

Nu pot să nu închei aceste rînduri cu o urare creștinească, pe care, mărturisesc, mi-a inspirat-o marele poet și teolog Nichifor Crainic: Dă-le, Doamne, sănătate, parlamentarilor, care timp de șase ani nu au avut timp să se aplece asupra soartei foștilor „sabotori”, și dă-i, Doamne, sănătate și președintelui Iliescu (al cărui unchi, Eftimie, a mîncat o piine, ani de zile, la tata la fabrică), care, timp de șase ani, neostoit, a militat pentru legiferarea confiscărilor făcute în vechiul regim (vezi Legea 112/1995, a caselor naționalizate).

Andrei Alexandrescu,
București, 26.05.1996

Recent, la o emisiune a postului TV TELE 7abc, realizată în colaborare cu revista „22”, d-l Paul Florea, magistrat la Curtea Supremă de Justiție a României, își exprima nedumerirea, surpriza și îngrijorarea asupra faptului că la Parlament a fost depus un proiect de lege care ar permite Procurorului General al României să introducă recurs extraordinar împotriva unor sentințe/decizii date de tribunale în probleme cu specific civil.

Intr-un stat de drept, cu activitate normală, supusă legii și respectării neabătute a acesteia, îngrijorarea înaltului magistrat era absolut legitimă. La noi, la porțile Orientului, unde toate se iau mai ușor, inclusiv Constituția – nu dorește oare d-l Iliescu să candideze a treia oară, deși Constituția spune clar că nu poate să o facă decât de două ori (și a făcut-o)? –, respectul legilor, chiar de către instituțiile justiției, nu sînt chiar obligatorii. Actuala anomie pe care o parcurge statul român se datorează în mare măsură faptului că instituțiile justiției și subordonații d-lui Chiuzbaian nu-și fac, în cele mai multe cazuri, datoria ori și-o fac într-un mod care ar putea fi caracterizat drept ciudat.

Se poate înțelege faptul că, într-o perioadă de criză a societății, justiția a fost „uitată” în ceea ce privește salarizarea, dotarea cu clădiri, mobilier etc.

Chiar dacă și celelalte puteri ale statului – sînt cunoscute excesele Executivului (ordonanțe speciale etc.) sau Legislativului (numai votarea unor avantaje speciale – pensii, diurne etc. – erau suficiente pentru a-i discreditat definitiv pe aleșii neamului) – au fost tentate spre nerespectarea propriilor legi și reguli ale jocului, acest lucru nu explică și nu justifică excesul și nerespectarea legii chiar de către organele de justiție (judecătorie, tribunal, parchet).

Cine te apără împotriva arbitrarului judecătoresc? Pentru că acesta este posibil – l-am cunoscut personal. Cum poți schimba o sentință greșită, aberantă sau absurdă dată de judecătoria la o instanță de fond – ori cînd posibil, din varii motive – și preluată de instanța de apel sau recurs?

În măsura în care în prezent instanțele civile, ele însele, din motive diferite, nu respectă legea, un control din afară al acestora, cred eu, se justifică. Că acest control, el însuși, ar putea genera un nou abuz, acest lucru este un cerc vicios al unor astfel de societăți cum este societatea românească, societate departe de a cunoaște și

recunoaște supremația legii.

În perioada de tranziție, problema e nu numai a separării celor trei puteri constitutive ale statului, ci și cea a determinării celor trei puteri de a nu se comporta abuziv cu cei în numele cărora există.

Dar pînă atunci va mai curge multă apă pe Dimbovița, iar d-l Chiuzbaian se va pensiona, probabil, înainte de a-i determina pe subordonații domniei sale să respecte legile.

Sper însă că voi primi de la Ministerul Justiției, aflat încă sub conducerea d-lui Chiuzbaian, un răspuns la memoriul adresat d-lui ministru (scrisoarea recomandată nr. 2390/09.02.1996) legat de un astfel de multiplu arbitrar judecătoresc, deși termenul legal de răspuns a expirat cam de mult.

D. Smaranda, București, 27.05.1996
P.S. Cazul meu, chiar dacă nu l-am detaliat mai sus, nu-i particular. Obligat să asist la numeroase ședințe ale unei judecătării și apoi ale unui tribunal, am constatat cu surprindere modul părtinitor, altele doar aleatoriu sau indiferent, în care se face actul de dreptate. Ca să nu mai spun faptul că rezolvarea unor cereri, unele absolut banale, cum a fost și este a mea, durează exagerat, nepermis de mult. Îmi permit să cred că judecătorii și tribunalele sînt aglomerate și pentru că soluționarea cererilor adresate acestor instituții sînt împinse spre limita maximă a timpului afectat acestor rezolvări. Uneori chiar dincolo de limita maximă rezonabil de admis.

Publicarea, de către dv., a memoriului pe care profesorul Nandriș l-a adresat Conferinței de Pace de la Paris mă îndeamnă să vă semnalez următoarele:

În vol. IV din *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, la pagina 174, se afirmă: „Pintilie Iacob (...) era fiu de țaran din Moldova, dintr-o comună așezată în valea Prutului. În anii de după 23 August 1944, rușii au hotărît să facă o corectură de interes strategic a frontierei cu România (...) Așa s-a făcut cu (sic!) linia de hotar să pătrundă peste malul drept al Prutului, pe teritoriul românesc al Moldovei, cuprinzînd într-o enclavă mai multe sate pe care le-a anexat la URSS. Comuna lui Ilie (Pintilie Iacob) se afla în acea enclavă”.

Dacă înțeleg bine și dacă se verifică afirmația, se nasc întrebările:

- Enclava în cauză se află acum în Republica Moldova sau în Ucraina?
- S-a reglementat cumva între timp situația acestei enclave?
- Dacă nu, n-ar trebui făcut ceva acum?

Cum nu e vorba nici de efectul Pactului Ribbentrop-Molotov, nici (cel puțin nu direct!) al Conferinței de Pace de la Paris, abordarea chestiunii ar putea fi nu numai de principiu.

Nu pun la îndoială buna credință a domnului Ioanid și nu vreau să-l expun în vreun fel. Ar trebui chiar prevenit – chiar dacă nu s-a abuzat de buna sa credință – pentru o eventuală ediție a doua a lucrării. N-ă vrea însă ca acest eventual alt adevăr ocultat să rămînă și uitat.

N-am posibilitatea să verific. De aceea, mă adresez dv. cu încrederea pe care ne-ați cîștigat-o și cu mulțumiri pentru tot ceea ce faceți.

Discreția în cazul domnului Ioanid e recomandabilă. În ceea ce mă privește, prefer anonimatul.

Sibiu, 17.05.1996

Stimată doamnă
Gabriela Adameșteanu,

Citește revista „22”, vă ascult la radio sau la televiziune. Am un deosebit respect

pentru dumneavoastră. De altfel, v-am expedit în urmă cu doi ani un material privind evenimentele petrecute în Spitalul Județean Timișoara în 1989. Probabil nu se încadra în viața revistei. Dar, încă o dată, tot respectul și toată admirația mea, fiindcă sînteți printre puținii care „nu ies din contingent”, cum zicea acel domn foarte lungoc și oportunist stîlat. Alăturat, trimit d-nei Ana Blandiana un material care ar putea fi folosit la Memorialul de la Sighet.

Stimată doamnă Ana Blandiana,

În ziarul *România liberă* am citit o notiță prin care toți cei care își mai amintesc cum au fost alegeri din noiembrie 1946 să dea cele mai mici informații pe care le dețin în legătură cu acest eveniment.

Eram atunci elev în clasa a VII-a la Colegiul Militar „Nicolae Filipescu” din Predeal. Era o clasă de copii eminenți. (După desființarea liceelor militare, în 1945, a rămas un singur liceu de acest gen: cel de la Predeal.) Clasele s-au constituit prin îndepărtarea din acest liceu a jumătate din efectiv și completarea cu primii doi clasați din restul liceelor militare – și de aceea erau clase selecte. Eram cu toții foarte interesați de politică. Eu eram abonat la ziarul *Universul* – liceul nu interzicea acest lucru. Majoritatea profesorilor erau regaliști (liceul era de Gardă Regală), în afară de directorul de studii, profesorul de latină C.V. Brînduș, care oscila: era și cu unii, și cu alții. Singurul „socialist” era un oarecare Manolache, profesor de filosofie, care îndeplinea și ceva funcții ministeriale. El ne vorbea cu căldură despre marea Uniune și cit de bine o să ne fie. Nu știu ce s-a ales de dînsul.

Cu ocazia alegerilor, am făcut și noi, copiii, alegeri în clasă. Majoritatea copiilor erau de asemenea regaliști. Dar erau și cîțiva „de stînga” – dacă vor fi priceput ei ce era asta. Mi-amintesc perfect: Dolgu Gheorghe, fiu de vopsitor din București, mai tîrziu rector la Institutul Economic București, redactor-șef, parcă, la *Lumea*, adjunct al ministrului de Externe; Fugaru Florea, din Malul Mare, Dolj, un înfocat rusofil, adept al răpirii Basarabiei (nu știu ce s-a întimplat cu el – a făcut o facultate de litere/filosofie la București); Zamfir At. Marin, din Drănic, Dolj, mai mult decât rusofil (nu știu ce a mai făcut, cred că a fost ceva ambasador pe la ruși, alături de Badrus, care și el a făcut Liceul Militar din Predeal); Mușat Vasile – de prin Prahova, cred (nu mai știu nimic despre el). Am făcut bilețele, am scris pe ele opțiunile, le-am introdus în urnă și rezultatul a fost cam acesta: afară de 4 voturi pentru comuniști, restul pentru partidele istorice. În fruntea lor eram eu, care de atunci îmi făuream un drum luminos: ani grei de închisoare, persecuții – știți cum a fost. Înaintea alegerilor a apărut pe un perete o lozincă, teribilă profecție: „Votați ochii, să vezi ce mai iese soarele”. Și așa a fost...

Dacă aceste mici amănunte – o joacă de copii – vă vor folosi, aș fi bucuros.

Dr. Marius Nicolciou,
Timișoara, 05.05.1996

ILIE ȘERBĂNESCU

La locale a fost penalizat centrul!

Rezultatele alegerilor locale seamănă cu un protest. În primul rînd un protest fără echivoc al celor, din păcate majoritatea, care nu au votat. Cel mai probabil este vorba de cei care au fost alături de guvernării post-decembriste, dar, datorită înseși guvernării lor, i-au părăsit între timp, fără însă a percepe opoziția ca pe o alternativă pe deplin convingătoare. Condiții în care au considerat mai nimerit să nici nu se mai prezinte la vot, ca expresie a unei neîncrederi generalizate în politicieni și în înseși șansele de schimbare.

În al doilea rînd un protest al celor care au votat și care au făcut-o în principal ca o penalizare a guvernării actuale. Într-atît încît au pierdut aproape din vedere că s-au prezentat la alegeri locale, comportându-se mai degrabă ca în fața unor urne pentru alegeri generale. S-au exprimat - desigur, cu unele excepții - opțiuni mai degrabă pentru partide și nu pentru persoane. Și, în lupta dintre partide, cel de guvernămînt a fost aspru penalizat - atît de la dreapta, cît și de la stînga. În orașe mai ales. Și îndeosebi în cele mari. S-a votat mai mult cu opoziția, chiar dacă administrațiile locale - de altfel, nu toate tocmai reușite - aparținuseră nu PDSR-ului, ci Convenției. Bucureștiul este, poate, exemplul cel mai relevant.

Se dovedește încă o dată că electoratul - de atîtea ori hilit de unii sau alții că nu răspunde comportamental așa cum ar dori ei - are de fapt un simț fin al realității. El a înțeles prea bine că deciziile de fond care îi privesc aparțin cituși de puțin factorilor locali, ci vin de undeva de la centru. Și pentru nemulțumirile lor i-au penalizat pe cei de la centru.

Și pornind de la aceste realități sancționate de electoratul însuși, este clar că, indiferent cine va fi fost cîștigătorul în alegerile locale, nici eventuala sa abilitate gospodărească nu va avea cum să se manifeste și nici promisiunile sale electorale nu vor avea cum să fie îndeplinite dacă nu vor interveni schimbări semnificative în cadrul legislativ și economic al gestiunii locale. Acest cadru s-a schimbat puțin după '89, rămînînd în esență cel din timpul comunismului, care instituia conducerea de la centru în cele mai mici detalii. Mijlocul principal al conducerii de la centru, dincolo de aservirea administrativă, a fost și a rămas dependența copleșitoare a bugetelor locale de vărsămintele de la bugetul central. Această dependență a mai scăzut și, potrivit noilor reglementări, se va reduce în continuare, dar va rămîne masivă.

Abilitatea administrației locale de a colecta și folosi eficient fonduri extrabugetare va deveni de aceea de o

importanță de prim ordin.

În orice caz, într-un cadru legislativ și economic promovînd centralismul, autonomia locală a fost și riscă să fie pe mai departe doar un deziderat. Ea este suficientă pentru a permite minunate chiverniseli personale ale primarilor și altor reprezentanți ai administrației locale - și, slavă Domnului, posibilitățile au fost folosite din plin, iar tentațiile și explică îngheșuală de candidați -, dar este, fără îndoială, insuficientă pentru o schimbare reală a localităților din chiar interiorul lor.

În cazul orașelor, mari sau mici, un element perturbator esențial este statutul incert al unor terenuri și al apartenenței unor regii autonome de interes mai mult sau mai puțin local. Înainte parcă totul era mai limpede: pentru că totul, într-un fel sau altul, aparținea statului. Acum e mai complicat, chiar dacă este vorba de aceeași proprietate de stat. Pentru că nu e totuna, de pildă, dacă un teren aparține unei regii autonome de interes național sau primăriei locale sau este un teren proprietate publică la nivel republican. Din păcate, atîtea și atîtea terenuri au statut neclar și însăși proprietatea unor regii autonome nu se știe cui aparține de fapt, adică mai precis cine în mod concret reprezintă statul-proprietar. Regiile autonome, chiar de interes local, sînt anghinate în servicii publice esențiale - transport, canalizare, apă, furnizarea de căldură etc. - și, evident, dacă jurisdicția și coordonarea lor nu aparțin primăriei, aceasta nu se poate angaja pe fond în ameliorarea serviciilor respective. Nemaivorbind de faptul că, dacă aceste regii nu depind fără echivoc de primării, iar statutul unor terenuri nu se clarifică, primăriile nu vor ști exact pe ce să conteze ca să rezolve unele probleme locale fundamentale, precum construcții, irigații, canalizări, salubrități, alimentări cu apă și căldură etc., prin mijloace extrabugetare, adică prin emiteerea de titluri financiare, care au nevoie, din punctul de vedere al celor ce le achiziționează contra bani, nu numai de o cîștig ademenitor, dar și de siguranța pe care nu o poate oferi decît o autoritate locală juridic în clar cu ce garantează. Cu alte cuvinte, îndeplinirea promisiunilor lansate de candidați în campania pentru alegerile locale, admițînd că există din partea cîștigătorilor dorința reală de a le și îndeplini și că nu a fost vorba doar de amăgeli pentru a se ajunge la plăcinte, are șanse numai în măsura adoptării, între altele, și a unei legi a patrimoniului, care să clarifice, fără echivoc și fără posibilități de interpretare, regimul proprietății.

Utopie și societate civilă

Joi 13 iunie 1996, între orele 11-13, are loc la biblioteca Facultății de Istorie a Universității București o înfînire cu tema „Utopie și societate civilă”. Bernard Paquetteau (Montpellier) și Krishan Kumar (Canterbury) vor prezenta comunicări introductive, după care vor urma discuții. Moderatori: Eric Glider, Sorin Antohi.

AURELIAN CRĂIUȚU

Stilul politic

Se împlinesc zilele acestea 6 ani de la sîngeroasele evenimente din 13-15 iunie din București. Pentru aproape toată lumea astăzi, aceasta este o „aniversare” tristă, de care abia ne mai aducem aminte în peisajul electoral actual, dominat de alte probleme și enigme fierbinți. Moștenirea pe care ne-a lăsat-o episodul 13-15 iunie 1990 continuă, însă, să ne urmărească și în prezent. Cînd spun aceasta, am în vedere două aspecte esențiale: spectrul violențelor comise cu acea ocazie și, într-un plan mai larg, consolidarea unui anumit stil politic cu repercusiuni negative asupra succesului negocierilor politice între aspirații la guvernare.

S-a vorbit mult despre atrocitățile comise cu acel prilej, motiv pentru care nu voi mai insista acum asupra lor. Am avut prilejul să constat recent că în rîndul unei anumite părți a populației mai persistă, totuși, confuzia asupra derulării exacte a evenimentelor de atunci, confuzie pe care o putem pune în bună măsură pe seama manipulării informative realizate de postul național de televiziune. Este adevărat apoi că schimbarea ideilor și a percepțiilor reprezintă un proces complicat și îndelungat, care depinde de o mulțime de factori nu întotdeauna controlabili. La rîndul său, stilul politic ce definește raporturile dintre cei care exercită puterea și societatea civilă (alături de opoziția politică) se schimbă și el destul de greu. Or, așa îndrăzni să afirm acum, cea mai grea moștenire pe care ne-a lăsat-o episodul din iunie 1990 a fost tocmai un anumit stil politic ce s-a dovedit a fi neproductiv pe termen lung și a aruncat grave semne de întrebare asupra adevăratelor intenții ale elitei politice conducătoare de la București.

Ce înțeleg mai exact prin acest lucru? Stilul politic al ultimilor ani a fost unul preponderent ideologic, marcat de o rigiditate care a împiedicat adesea ajungerea la compromisuri politice rezonabile și la adevărate negocieri politice. România nu a avut nici „mese rotunde” și nici schimbări pașnice de guvern, cum s-a întîmplat în Ungaria sau Polonia. Este extrem de semnificativ faptul că însuși termenul de *compromis politic* păstrează încă și astăzi la noi puternice conotații negative, în timp ce el este o caracteristică definitorie și normală a jocului politic în toate democrațiile consolidate din lumea întreagă. În aceste condiții, în spațiul politic românesc, actorii politici s-au privit unii pe alții ca niște adversari ireconciliabili, al căror principal scop a fost acela de a impune necondiționat propriile lor reguli ale jocului. De aici a rezultat o încredințată mentalitate „noi versus ei” sau „învîgătorul ia totul”, pe fondul perpetuării clientelismului politic și al unei slabe culturi civice. Tot de aici a rezultat, cum sugeram anterior, un stil politic rigid, puțin favorabil compromisurilor pozitive și negocierilor politice. Ceea ce s-a înțeles mai greu (sau nu s-a înțeles deloc) a fost faptul că în politică noi nu trebuie să vizăm cu orice preț consensul, în măsura în

care politica este chiar mecanismul prin care se exprimă naturalele conflicte de idei și interese, care trebuie tolerate, și chiar uneori cultivate, spre binele unei societăți.

Evenimentele din iunie 1990 au arătat, din păcate, la ce poate conduce o anumită formă (proastă) de intransigență și rigiditate politică. În ochii autorităților de atunci, tolerarea contestației politice a părut a fi mai costisitoare decît suprimarea ei, fapt care a declanșat reprimarea sîngeroasă ce a urmat eșării dialogului. Insist aici asupra importanței fundamentale pe care au avut-o în contextul respectiv percepțiile principalilor actori politici, care i-au făcut să se vadă reciproc drept adversari incompatibili, între care nu sînt posibile compromisuri rezonabile.

Așa cum sugeram anterior, acest stil politic s-a perpetuat devenind aproape o lege necrisă în arena politică românească a ultimilor ani. L-am înfînuit cu prilejul discuțiilor pe marginea proiectului Constituției, l-am regăsit apoi în campania electorală din 1992, ca și în perioada ce a urmat scrutinului de atunci. Sînt destule semne că vom avea ocazia să auzim din nou tonurile intransigente ale acestui stil politic și în vara aceasta. O certitudine se profilează, însă, în noianul de dileme cu care ne confruntăm astăzi: progresul politic nu va fi posibil atît timp cît stilul politic va rămîne neschimbat.

A impune un nou stil politic - pragmatic și dezideologizat - devine în condițiile de astăzi una dintre cele mai bune căi de a depăși, în sfîrșit, impasul în care ne-au aruncat evenimentele din iunie 1990.

Atenție: Prețul abonamentelor prin redacția „22” rămîne același

Deși costurile hirtiei și ale tipografiei ne-au silit să creștem prețul revistei, prețul abonamentelor rămîne același pentru a veni, atît cît putem, în sprijinul cititorilor noștri fideli. Așadar, și de acum înainte abonamentele trimestriale contractate prin redacția 22 (nu la Oficiile Postale) costă:

- 6.000 lei cu expediere prin poștă
- 5.500 lei cu ridicare de la redacție
- Reduceri pentru pensionari, cadre didactice, elevi, studenți, foști deținuți politici și veterani de război:**
- 4.500 lei cu expediere prin poștă
- 4.000 lei cu ridicare de la redacție

Cei interesați sînt rugați să achite la sediul redacției (Calea Victoriei 120) sau să expedieze prin mandat poștal suma corespunzătoare, pe adresa: Revista „22”, cont 45103532 BCR Filiala sector 1, Calea Victoriei nr. 155, bl. DI, București. Adevărțile (talon de pensie, adevărțile școlare etc.), valabile un an, se expediază pe adresa: Revista „22”, Calea Victoriei 120, sector 1, București, cu specificarea pentru Serviciul de Difuzare.

Abonamentele cu reducere sînt sponsorizate de Asociația EST-LIBERTES

MIHAI ȘORA

13-15 iunie 1990: o diversiune de proporții

Pe data de 13 iunie 1990 erai încă ministru al Învățământului. Ați participat la evenimente în această calitate, dar imediat după 13-15 v-ați dat demisia. Cum v-ați petrecut ziua de 13 iunie și când s-a produs ruptura de cei care în aceea perioadă conduceau destinele țării?

Ziua de 13 iunie mi-am petrecut-o în întregime la Institutul de Arhitectură. Eram acolo și am văzut cum s-au petrecut lucrurile. Pentru mine a fost limpede, încă de atunci, că absolut totul a fost o înscenare. De sus de la etaj se vedea foarte bine: atacanții veneau dinspre strada Academiei, iar pe partea dinspre bulevard strada era barată de două autobuze, în spatele cărora stăteau polițiștii. Atacanții se apropiau și, în momentul când ajungeau la o anumită distanță, polițiștii ieșeau. Atacatorii se rătrăgeau aruncând cu pietre, iar polițiștii se apărau cu scuturile. „Baletul” acesta, care a durat vreo trei ore, s-a făcut fără nici

un fel de dorință de încăierare. La un moment dat au luat foc cele două autobuze. În mod foarte curios, exact în același moment au luat foc și prelatele dubelor poliției. Dar ce m-a impresionat a fost faptul că aceste două autobuze, care au ars aproape complet,

n-au explodat, pentru că nu aveau benzină. Benzina fusese scoasă, pentru că era limpede că ele trebuia, la un moment dat, să ia foc. Era o acțiune comandată din capul locului. Acesta este felul în care mi-am petrecut ziua. Am scris apoi un lucru care nu se referea propriu-zis la ce se întâmplase dimineața, ci la ceea ce s-a întâmplat după ce Iliescu, într-o calitate intermediară (el nu era în momentul acela, încă, un președinte uns al republicii, era doar președintele CPUN-ului), a chemat oamenii „de bine” să salveze Bucureștiul. El a incitat deci o parte a populației împotriva altei părți a populației, în loc să stabilească ordinea (în măsura în care putea fi vorba de stabilirea ordinii), prin formațiunile legal existente în acel moment. Și am scris atunci un articol în „22” în care mă întrebam: „Cum de a fost posibil?”. Acesta a și fost momentul în care m-am despărțit de acea putere provizorie care gira treburile țării.

De atunci au trecut șase ani. Cum vedeți acum acele evenimente?

În legătură cu evenimentele de atunci, punctul meu de vedere nu s-a schimbat absolut deloc. Nici una din declarațiile președintelui Iliescu n-a reușit să mă convingă că lucrurile s-au petrecut fără ca el să fi fost unul

din factorii activi ai acestor evenimente, așa cum s-au petrecut, și fără ca el să-și fi imprimat pecetea lui personală asupra lor.

Un artizan al întâmplărilor de atunci a fost Miron Cosma. Acum, el este din nou în actualitate cu un alt scandal. Cum apreciați acest lucru?

Este în actualitate, dar cu o notație negativă din partea foștilor lui colaboratori. Dar asta nu știu în ce măsură ar schimba datele problemei.

Credeți că există vreo șansă, acum sau mai târziu, ca în această problemă să se facă lumină?

Păreră mea este că nu există această șansă. Eu însumi cunosc sute de oameni care au auzit cu urechile lor ceea ce-am auzit și eu. Dar asta nu poate constitui o mărturie, nu trage nimic la cântar. Îmi pare rău că n-am înregistrat atunci (nici n-aș fi avut posibilitatea tehnică) emisiunile acelea. Dar în măsura în care au existat copii ale acestor emisiuni, ele puteau să dispară. Rămâne, deci, numai vorba. Sigur, sînt lucruri pe care o întregă lume le știe, dar asta este ca și cum nimeni nu le-ar ști. Neexistînd proba materială, nu există nici proba în instanță.

A consemnat IULIAN ANGHEL

Luni 3 iunie

• CSAT a dezbătut documente privind integrarea în NATO

Consiliul Suprem de Apărare a Țării a dezbătut „Strategia de integrare a României în NATO” și „Elementele de bază ale poziției României privind integrarea în NATO”, documente orientative ce cuprind măsuri în domeniile politico-diplomatic și economico-militar, pentru controlul civil asupra forțelor armate, precum și pentru asigurarea interoperabilității dintre armata României și armatele țării NATO.

Marti 4 iunie

• Dezvăluiri despre PRM

Fostul vicepreședinte al PRM, Dan Ioan Mirescu, exclus din partid în urmă cu o săptămână, a prezentat, într-o conferință de presă, mai multe documente din care rezultă că C.V. Tudor este autorul articolelor semnate „Alcibiade” în revista *România Mare* și în care au fost calomniate numeroase persoane publice. Potrivit lui Mirescu, în PRM funcționează o poliție politică, ce are legături cu structuri ale mai multor servicii de informații, procurînd documente prin care realizează adevărate șantaje.

Miercuri 5 iunie

• Întîlnire Guvern-reprezentanții partidelor

Reprezentanți ai partidelor parlamentare și ai Guvernului au convenit ca data alegerilor generale să fie 3 noiembrie. Pentru reprezentarea formațiunilor politice în Parlament, pragul electoral va fi tot de 3%. Doar reprezentanții CDR și ai PD au cerut un prag de 5%, propunere respinsă de restul formațiunilor, inclusiv PDSR. Totodată, Legea electorală și Legea alegerilor generale vor rămîne neschimbate.

• Tinca cere un Minister al Informațiilor

Ministrul Apărării, Gheorghe Tinca, a solicitat, în cadrul unei dezbateri organizate de comisiile parlamentare de politică externă, crearea unui Minister al Informațiilor, care să asigure promovarea unei imagini pozitive a țării în străinătate. Tinca a afirmat că o imagine defavorabilă a României se repercutează negativ și asupra intereselor de securitate ale țării.

• Apel al Parlamentului către statele membre NATO

Într-o hotărîre adoptată de Camerele reunite, Parlamentul solicită Guvernului și tuturor instituțiilor și organismelor angrenate în procesul de integrare a României în structurile euro-atlantice „să-și intensifice acțiunile pentru accelerarea procesului de aderare a României ca membru cu drepturi depline în NATO și structurile acesteia”. Parlamentul,

● Săptămâna pe scurt politică ●

care a aprobat în unanimitate hotărîrea, urmează să adreseze un apel în acest sens tuturor celor 16 state membre ale NATO.

Joi 6 iunie

• USD va susține în turul doi reprezentanții Opoziției

Deputatul PD Adrian Severin a declarat că USD va sprijini în turul al doilea al alegerilor pentru Primăria Bucureștiului pe Victor Ciorbea, candidatul CDR. Deși nu există un acord parafat USD-CDR, și în restul țării cele două alianțe își vor sprijini reciproc candidatul cel mai bine plasat. Severin a reafirmat necesitatea unei înțelegeri de ansamblu în cadrul Opoziției.

• Tratat de bază între România și Uzbekistan

Președinții României și Uzbekistanului au semnat la București Tratatul de prietenie și colaborare dintre cele două țări. Totodată, au fost discutate amănunte despre proiectul coridorului de transport și comunicații menit să lege Europa de Caucaz și Asia Centrală.

Vineri 7 iunie

• Ciorbea anunță o alianță CDR-USD

Candidatul CDR la Primăria Capitalei, Victor Ciorbea, a declarat că în scurt timp va fi încheiat

un protocol cu USD privind colaborarea la nivelul Consiliului Local al Municipiului București și la nivelul consiliilor de sector.

Sîmbătă 8 iunie

• PDSR începe campania pentru Ion Iliescu

Într-o conferință de presă extraordinară, vicepreședintele PDSR Miron Mitrea a anunțat că președintele Ion Iliescu a însărcinat oficial partidul de guvernămînt cu începerea strîngerii de semnături pentru candidatura sa la un nou mandat. Liderul Adrian Năstase a arătat că deși Iliescu își va anunța candidatura abia după alegerile locale, acest lucru va fi făcut tot sub sigla PDSR.

• Ilie Năstase refuză din nou întîlnirea cu Victor Ciorbea

Printr-un protocol stabilit anterior, Victor Ciorbea, candidatul CDR la Primăria Capitalei, ar fi trebuit să se întîlnească la postul de radio BUC cu contracandidatul său, Ilie Năstase (PDSR). După ce au așteptat „sfertul academic”, organizatorii l-au invitat pe Victor Ciorbea în studio; timp de o oră, acesta a răspuns tuturor întrebărilor rezultate din citirea atentă a „Contractului cu bucureștenii”. Referitor la întîlnirea directă cu Ilie Năstase, Victor Ciorbea a reamintit că se va prezenta la orice dezbateri organizată de posturile de radio și televiziune, indiferent dacă contracandidatul său se va prezenta sau nu.

Rubrica realizată de MARIAN CHIRIAC

O inițiativă pentru promovarea culturii române în universitățile lumii

Fundația Culturală Română va organiza în perioada 19-23 iunie 1996, la Sibiu, o reuniune intitulată „Cultura română în universitățile lumii”, la care au fost invitați profesori și cercetători care se ocupă de studierea și predarea limbii și culturii române în universități și institute din străinătate, dar și profesori și cercetători din universitățile românești care se ocupă de promovarea culturii române în lume. Inițiativa aparține unui grup de reputați universitari: Sorin Alexandrescu (Universitatea Amsterdam); Mircea Anghelescu (Universitatea București); Alexandru Ciorănescu (membru de onoare al Academiei Române, Universitatea Tenerife); Virgiliu N. Constantinescu (Universitatea „Politehnica” București, președintele Academiei Române);

Dinu C. Giurescu, (Universitatea București, membru corespondent al Academiei Române); Sanda Golopenița (Universitatea Brown, Providence); Virgil Nemoianu (Universitatea Catolică Washington). Reuniunea va cuprinde mese rotunde și dezbateri structurate în jurul următoarelor teme: • Predarea limbii române în contextul limbilor romanice • Limba și cultura română în contextul sud-est european • Cum se vede, din afara României, specificul național • Stadiul studiilor românești în lume. Perspective de dezvoltare • Istorie românească și istorie europeană • Legăturile cu România. Situația actuală. Strategii de dezvoltare • Cultura și civilizația românească - relația dintre literatură, artă, societate și universități •

Fundația Forumul pentru Starea Culturii vă invită vineri 14 iunie, ora 10.30, la Clubul Dacia din Bulevardul Mircea Eliade, la o dezbateri pe tema stării culturii. Vor fi dezbătute temele: • Cultura și suportul ei financiar • Conjuncturile tranziției; Cultura și subvenția de stat; modele, variante, performanțe • Bugetul cultural al României și exercițiul financiar 1995.

GABRIEL ANDREESCU

Compromiterea cercetării în problematica minorităților

„Pentru o democrație transetnică în România”, de Alina Mungiu

Centrul pentru Studii Politice și Analiză Comparativă a finalizat de curând un proiect cu tema „Conectarea ofertei politice la așteptările populației”, finanțat de către Comunitatea Europeană. În spatele acestui titlu se află o sinteză de presă privind politica UDMR (respectiv, față de UDMR) și două studii. Unul dintre ele, „Dimensiunea internațională a relațiilor etnice în România”, semnat de Paul Sum, are o miză minoră (în ciuda titlului incitant), datorită dimensiunii și limitelor investigației. Inima cercetării rămâne lucrarea Alinei Mungiu, „Pentru o democrație transetnică în România”, cu atât mai necesar de pus în discuție cu cât ea a fost publicată anterior în *Sfera politică*, revistă citită de studenți, universitari, oameni politici.

Testul rigori

Ne-am afla, în principiu, în fața unei cercetări care are drept condiție indispensabilă rigoarea. Lucrarea analizează problematica minorității maghiare din România cu un accent pus pe politica UDMR. Sunt tratate: problema drepturilor individuale și a drepturilor colective, termenii de negociere dintre UDMR și celelalte formațiuni politice, aspecte de ordin istoric, viziunile (ale maghiarilor și ale majorității) asupra naturii societății și democrației, tema asimilaționalismului, contenciosul administrației maghiare la autoadministrarea propriei identități, suveranitatea și opțiunile maghiarilor, etnoregionalismul, actorii politici, Recomandarea 1.201, discursul legitimării politice, interesul comun etc.

Recunoaștem în dezvoltarea textului fluentă și capacitatea de persuasiune cu care ne-a obișnuit Alina Mungiu. În spatele acestui demers există însă grave probleme de substanță și metodologice. Alina Mungiu expune propriile sale presupozitii de ordin politic și încearcă să folosească argumente care să dea acestor presupozitii impresia unei susțineri „științifice”. Cită „știință” se află în spatele acestui demers, iată ceea ce încercăm mai departe să analizăm.

Lucrarea debutează cu afirmații surprinzătoare, de genul „cei care discută (...) proiectul elitei maghiare din România de a pregăti o secesiune independentă neglijează brutal aspecte esențiale care țin de drepturile individuale și colective ale unei minorități din Europa secolului nostru (subl. mea)”. Nu există nici un document elaborat de UDMR și nici o acțiune a Uniunii care să fie o probă în acest sens. Astfel de prezumții specioase nu au ce să caute într-un studiu științific. (Ele reconstruiesc discursul de tip Vadim Tudor ori Gheorghe Funar, în alt înveliș.) Sau iată altă afirmație: „aceia care discută problema din punctul de vedere al conflictului etnic o transformă

într-o problemă de securitate, care, ca orice problemă de acest gen, neglijează indivizii, comunitățile și orice noțiune de justiție pentru a rezolva problema stabilității”. În realitate, analiza din punctul de vedere al conflictului etnic a relațiilor dintre minorități și ansamblul societății (respectiv stat) reprezintă o componentă esențială a cercetărilor din domeniu și constituie obiectul unor instituții internaționale. Astfel de instituții – cum ar fi Institutul Comisar pentru Minoritățile Naționale din cadrul OSCE – se arată preocupate de aspectul conflictual al relațiilor etnice tocmai pentru a salva indivizii, comunitățile și principiile justiției.

Să ne apropiem de detalii! Recomandarea 1.201 nu ar fi, conform autoarei, „totuși decit o recomandare”. Interpretare falsă. Pentru România documentul vizat nu este doar o recomandare, intrucât, prin Avizul 176 al Adunării Generale a Consiliului European, România s-a angajat la aplicarea ei. Formula „autonomia teritorială internă a comunității maghiare” nu există în documentele UDMR și este lipsită de sens. Asupra ideii precum că „UDMR (...) trebuie să acorde guvernului garanții de loialitate” a insistat CDR la începutul anului 1995. Dar UDMR ori minoritatea maghiară nu are de ce face declarații de loialitate, așa cum la declarații de loialitate nu sunt obligate nici alte partide, nici alte asociații și nici majoritatea. Altfel, s-ar opera în virtutea unei prezumții de vinovăție, iar a considera minoritarii o componentă aparte, periculoasă, a societății este o viziune de tip extremist-naționalist. Cită decență are teza că noua lege a învățământului „recuperează unele înlesniri făcute de statul român comunist maghiarilor”. Drepturile nu sunt înlesniri, iar reducerea drepturilor nu înseamnă recuperare.

A.M. face o lungă argumentare, de ce ar fi în interesul maghiarilor (este vorba de competiția pe piața muncii) să dea examene și concursuri în limba română. Raționarea paternalistă de tipul „maghiarii trebuie să aibă un anumit statut, pentru că așa e bine pentru ei” se află în afara modului în care sunt rezolvate raporturile de interes într-o societate democratică. (De altfel, A.M. pune egalitate, în privința utilizării limbii, între maghiari și studenții străini care vin să studieze în România timp de 4 ani!)

Autoarea este de părere că autogovernarea minorităților, dincolo de sfera informației, „ar trebui să facă obiectul negocierilor între statul central și administrațiile locale (...)”. Autogovernarea unei minorități are de ce să devină obiect de negociere numai dacă este vorba despre delegarea către ea a unor atribuții asociate statului. Altfel, se face confuzia între procesul de autoadministrare a instituțiilor minorității (rezultând din dreptul de asociere) și căpătarea de

câte aceste instituții a statutului de persoane de drept public – într-adevăr, o problemă de adaptare reciprocă a pozițiilor.

Altă afirmație: „autodeterminarea internă nu este un «drept», pentru simplul fapt că nu există așa ceva în teoria politică și nici în dreptul internațional”. O cunoaștere cit de cit a teoriilor politice și a dreptului internațional (ale căror „principii” sunt invocate în ultimul timp de o mulțime de persoane, fără ca acestea să fi pus vreodată mina măcar pe Carta ONU) arată contrariul.

Un ton paternalist

A.M. are o anumită predilecție în a folosi formula „societate unică”. Mi se pare o formulă nefericită, dar asta poate fi o chestiune de gust. În schimb, referința la „democrația consociativă” ori „consensuală” o cred binevenită și mi se pare interesantă opinia autoarei, că „viziunea consensuală poate aduce un pas înainte major pe calea reglementării disputei româno-maghiare, dar numai cu condiția clarificării modelului și adaptării lui, pe bază negociată, la realitatea românească”. (Ceea ce nu înseamnă că strategia consensuală este obligatorie.)

A.M. vorbește despre „autodeterminarea internă” și „autonomia personală” ca fiind „o terminologie inovativă și prost definită”. Utilizarea acestor instrumente are de ce să ridice o întreagă dezbateră, dar nu numai că terminologia nu este inovativă, ci își află, chiar de mult timp, un corespondent în realitate. (Astfel, autonomia personală se regăsește într-o lege din Estonia în 1925 și funcționează astăzi, complementar autonomiei teritoriale, în Finlanda.)

În alt punct se fac afirmații privind marile cheltuieli care ar fi necesare pentru susținerea limbii materne în învățământ, justiție și administrație. Autoarea nu face evaluări numerice, dar dă verdicte de natură calitativă, deși ar fi fost firesc să folosească datele anterioare anului 1989 (când se făceau astfel de cheltuieli). A.M. consideră, contrar gândirii politico-juridice firești, că o lege care creează o formă de subsidiaritate (fie ea și de natură etnică, cum este Statutul autonomiei personale) este o „provocare a suveranității statului”. La fel este calificată și exercitarea dreptului constituțional la referendum. Ideea că documentele UDMR propun o „autonomie transteritorială” nu are nici un fel de acoperire. La fel și ideea că propunerile UDMR „forțează teoria și practica guvernării europene” și reprezintă o „provocare pentru noțiunea curentă de suveranitate a unui stat european” (limbaj de altfel semidict). Cine are o imagine asupra construcțiilor politico-constituționale din Finlanda, Italia, Spania, Portugalia, Ungaria, ori Belgia și Elveția, ar ști că proiectele UDMR (aplicabile sau nu în situația din România, nu asta discutăm aici) nu introduc cu adevărat noutăți privind teoria și practica guvernării.

Paradoxal, în final A.M. propune, ca o eventuală formulă de soluționare a problemei maghiare, „reorganizarea administrativ-teritorială a României astfel ca maghiarii să se regăsească cit de cit compact într-o singură regiune”. Ar trebui știut că astfel de procedee, chiar dacă au în spate buna-credință, ridică pericole substanțiale. Din această cauză, principalele documente în materie (Documentul Reuniunii de la Copenhaga, Declarația ONU din 1992, Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale

etc.) exclud explicit reorganizări administrative care ar avea ca obiectiv schimbarea raporturilor numerice în ariile locuite de persoane care aparțin minorităților naționale și care ar putea afecta drepturile unor etnii.

Un material semidict

Lipsa datelor și violarea deontologiei profesionale se face simțită în felurite moduri. Informația este deficitară, iar erorile sînt, așa cum am arătat, numeroase. Apar și dezinfirmări propriu-zise, cum ar fi ideea negării, de către GDS, a existenței unei „probleme maghiare”. (GDS a lansat primele studii sociologice care includ referința la conflictele interetnice de după 1990, a susținut dezbateri și mese rotunde pe tema relațiilor dintre majoritari și minoritari, a făcut multe alte lucruri pe care nu le mai amintesc.)

Studiul este construit prin argumentarea impresiilor (preconcepțiilor) pe care le are autoarea, de aceea forțarea datelor și raționamentelor constituie un procedeu curent. Dreptul internațional în materie este complet absent. În bibliografie nu apar autori altfel indispensabili, ca Francesco Capotorti, Hurst Hannum, Patrick Thornberry, Antonio Cassese, Asbjorn Eide – ca să mă opresc aici. Într-un astfel de domeniu, unde evoluția concepțiilor și instrumentelor a cunoscut o efervescență în ultimii ani, a face abstracție de autorii amintiți descalifică cercetarea. Autoarea nu pare să fi parcurs nici principalele cercetări privind conceptele și pozițiile minorității maghiare din România. În afara articolelor numeroase, dar mai mult sau mai puțin sigure, din reviste militante, există referințe obligatorii cum sînt cele ale lui Michael Shaphir – citat o singură dată, și interpretat prost, într-un număr din *Transition*. (De altfel, în cea mai mare parte bibliografia nu participă la ideile studiului, ci pare dată numai din obligația inventariării unor titluri.)

În sfîrșit, expertii străini și organizațiile internaționale interesate de problema minorităților din România, în special a celei maghiare, folosesc extensiv studiile apărute sub egida Centrului pentru Drepturile Omului (*Revista Română de Drepturile Omului* ori suplimentele acesteia) și în revista *Studii Internaționale*. Orice analiză în absența raportării la aceste rezultate – așa cum face A.M. – se pune pe sine în afara specialității.

Iată deci exemplificări ale unei lungi serii de greșeli, nenuanțări, dezinformări, incompatibile cu rigoarea unei cercetări autentice. Studiul confundă deseori analiza științifică cu exprimarea unor opinii impresioniste, deseori cu coloratură politică.

În concluzie, lucrarea „Pentru o democrație transetnică în România” nu trece de nivelul unui material semidict (dacă acceptăm lărgirea sferei termenului). Nu face cîntece nici Institutului sub a cărui egidă apare, nici finanțatorului. Ea poate fi utilizată ca un studiu de caz excelent, pentru a arăta, cu documente și cu cărți de specialitate în mînă, cum nu trebuie făcută cercetarea. Dar trebuie evitată de a fi pusă pe vreo listă bibliografică privind tema căreia lucrarea îi este dedicată. Și, mai ales, trebuie exclusă din materialele propuse pentru studenți, ca studiu independent. Dacă nu, ea poate compromite cercetarea în domeniu. Problema minorităților este prea importantă pentru a ne permite să o tratăm (prin superficialitate) cu dispreț.

Copiii abandonați în spitale

În România de azi, peste 6.000 de copii zac abandonați în diverse unități spitalicești; aceștia s-au transformat treptat din cazuri sociale în cazuri medicale, spitalizarea îndelungată fiind nu doar nestimulativă pentru psihicul copilului, ci și traumatizantă. Pe de altă parte, așa cum s-a verificat la Brăila, ei „parazitează” maternitățile, constituind un pericol major de infectare cu germeni intraspitalicești a nou-născuților sănătoși. Unica lor șansă, față cu infernul care promite să fie viața lor viitoare, este o familie doritoare să-i adopte. Paradoxal și aberant, Comitetul Român pentru Adopții (CRA), care nu supraveghează cum ar trebui adopțiile transnaționale, își manifestă intenția restrictivă de a le trece prin filtru pe cele naționale.

Pe 17 decembrie 1995, apărea în revista *Planete* un articol-anchetă zguduitor: „Orfanii lui Ceaușescu”. Articolul urma altui documentar, la fel de tensionat, apărut în aceeași revistă: „Copiii sacrificați ai României”. Amîndouă anchetele se axau pe două idei principale: 1) Politica pronatalistă a regimului Ceaușescu a umplut spitalele și instituțiile de ocrotire socială cu copii abandonați (aproximativ 200.000). Subnutriți, rahitici, încercarea de a-i fortifica prin transfuzii de sânge și administrarea de vitamine injectabile s-a dovedit ucișoasă – un procent important dintre aceștia, 2.700, după cum se afirmă în articolele franțuzești (2.313, din care peste 70% între 1-4 ani, conform statisticii Ministerului Sănătății, comunicată în iunie 1993), s-au îmbolnăvit de SIDA. 2) După 1989, tendința de abandon a copiilor nu s-a corectat, ci dimpotrivă: din pricina inerției autorităților române, prea puțin interesate de nivelul de viață al populației, și cu complicitatea Bisericii, care nu aprobă avorturile, mamele continuă să-și abandoneze copiii într-un ritm susținut.

În realitate, fenomenul abandonului de copii în România este mult mai complex. Încercînd să-l aprofundăm, am antrenat-o în discuție pe d-na dr. Ana Gheorghe, șef secție pediatrie la Maternitatea „Filantropia”: „Cazurile

de abandon în spital a sugărilor sînt frecvente. În unele luni se strîng pe secție 10-12 copii părăsiți de mamele lor. Aceștia ne îngreunează enorm munca, prin pericolul de infectare a nou-născuților (nu dispunem de o încăpere separată, unde să-i izolăm), dar apasă și material asupra spitalului – 5 abandonați consumă lapte artificial cu înaltă valoare nutritivă cît o maternitate întreagă. Bugetul alocat pentru sănătate de către minister fiind extrem de mic, problema e foarte gravă pentru noi. În plus, nu dispunem de personal calificat în îngrijirea sugărilor mare (1-4 luni) și de-abia le putem dedica puțin timp. Copiii zac practic lipsiți de afecțiune în pătăturile lor și suferă de sindromul de abandon: se leagă singuri, ore în șir. E întristător!”

Tipologia mamei care-și abandonează copilul

Anca Brașoveanu, asistent social la același spital, avînd studii de psihologie, ne vorbește despre mamele care își părăsesc copiii în spital: „Acestea se împart, în principal, în două categorii: mame care își abandonează copilul, fugînd imediat după naștere (în depistarea lor apelăm la ajutorul poliției de sector pentru a putea întocmi actele de abandon ale copilului, dar angrenajul se urnește foarte greu), și cazuri sociale – adică mame care cooperează cu noi, declară copilul, îi scot certificat de naștere și așteaptă pînă îl vîd internat într-o instituție de ocrotire (leagăn); acestea nu au posibilitatea materială să păstreze copilul, deși unele ar dori s-o facă. Dureroasă pentru noi este reacția multora dintre aceste mame împotriva propriului copil – nu vor să știe de el, vor să-l uite, «să ia viața de la capăt», ca și cum episodul «copil» nici nu ar fi existat; după cum ați auzit, sînt și unele care îșiucid copilul abia născut sau îl aruncă la pubelele de gunoi. Dar nu de puține ori le-am văzut după o vreme reintorcîndu-se aici, la spital, cuprinse de remușcări, interesîndu-se de soarta ființei pe care au adus-o pe lume. Dacă sînt pornite forme de înfier, vă imaginați ce incurcături apar! Uneori – și acestea sînt marile noastre

victorii – reușim să le convingem pe mame (sau familiile lor, sau pe tatăl care mai niciodată nu e căsătorit cu lăuza) să nu abandoneze copilul”.

Desigur că nu oricare mamă – aflată sub presiunea unor împrejurări critice, chiar cumplite – este dispusă să-și abandoneze copilul; instinctul matern, ținînd de salvarea speciei, este chiar mai puternic decît cel de autoconservare. Care este tipologia mamei care își părăsește copilul abia născut? – iată întrebarea la care Anca Brașoveanu încearcă să răspundă: „M-am ferit de statistici și înainte, și după '89. Totuși, iată cum aș stabili, în procente, tipologia mamei care își

abandonează copilul: 50-60% din ele provin din familii care la rîndul lor sînt dezorganizate sau cu probleme (alcoolism, părinți vitregi etc.); în jur de 40% sînt fete fugite de-acasă ori lipsite de familie, crescute la rîndul lor în case de copii sau ridicate dintre «copiii străzii». Acestea nu știu ce înseamnă familia; 5-10% e reprezentat de tînerele (leve, studente sau fete de la țară) care nasc un copil dintr-o relație gen «prima iubire», iar familia, în virtutea unor idei preconcepuate (dezonare, «gura satului» etc.), nu le

permite să vină acasă cu un «copil din flori». Unele fete lasă sarcina, sperînd că astfel îl vor convinge pe tată să se însoare cu ele. Pe de altă parte, astăzi în România contracepția nu e suficient mediatizată. Totuși, puțini copii se nasc din astfel de «prime iubiri»; majoritatea celor destinați abandonului vin pe lume din relația tinerei femei cu bărbați deja căsătoriți – sau angajați familial, așa cum se întîmplă adeseori în mediile de oameni mai simpli (trăiesc împreună, au copii, dar nu sînt căsătoriți legal), sau născuți de mame țigănci. Țiganii mai au și alt obicei: dau copilul la leagăn, îl lasă 1-2 ani în părăsire, apoi, deși între timp au decăzut din drepturile părintești, după lege, vin și se interesează de el, îl vor, cu atît mai mult cu cît află că a fost înfiat”.

Infernul copilului abandonat

Cel sacrificat de la bun început cu nepăsare este copilul. Dependența acestuia de mamă, mai ales în primele luni de viață, e totală: se liniștește cînd îi aude vocea, cînd îi simte mirosul, cînd stă la ea în brațe și îi percepe bătăile inimii. În Statele Unite, mamele sînt sfătuite să țină copilul lipit de ele, «piele pe piele». Cînd copilul este în incubator, mama e pusă de medic să stea cu mina pe el, să o știe aproape; astfel se simte mai în siguranță. Trebuie adăugat că nici un tip de lapte artificial nu-l poate înlocui cu succes deplin pe cel al mamei, care conține anticorpii necesari dezvoltării imunității la copil. În România au apărut spitale „baby friendly” (un exemplu este secția de maternitate-pediatrie la Spitalul Universitar București), unde se insistă pe hrănirea naturală, la sîn, a sugărilor.

Ce se întîmplă cu copilul abandonat în spital? Iată ce ne spune asistentă socială și psihologul Anca Brașoveanu: „Spitalul nu poate compensa nici pe departe prezența mamei. Copilul părăsit va dezvolta foarte curînd sentimentul de nesiguranță (pentru că este îngrijit mereu de alte persoane și se simte neconținut abandonat) și sentimentul de frică (mama îmblînzește pentru copil lumea din jur, i-o face accesibilă; în lipsa acestui sprijin, lumea rămîne amenințătoare, agresivă). Imaginile de televiziune insistă asupra tristeii legănării de unul singur a copilului părăsit în spital – își face singur ceea ce nimeni nu-i face”.

La Maternitatea „Filantropia”, rulajul este mare: în medie, între 180-210 nașteri pe lună. În unele luni sînt abandonați 2-3 copii, în altele 10-12. Spitalul face față cu greu necesităților acestora. Personalul medical apelează la sprijinul poliției de sector; cu cît se vor întocmi actele copiilor mai repede, cu atît va fi spitalul mai curînd degrevat de cheltuieli și, mai ales, de pericolul de infectare a nou-născuților.

Aceeași situație se regăsește și în secția de maternitate-pediatrie a Spitalului Municipal.

Eugenia Chiru, asistentă șefă, își manifestă îngrijorarea: „Orice copil abandonat, nedeclarat de mamă la Primărie – deci fără certificat de naștere –, constituie pentru noi o mare problemă. Pînă cînd poliția de sector dă de urma mamei (țigăncile mai

Magazinele „populare“

ales, dar și unele mame de la țară, din Moldova în special, nu au domiciliu fix, deci nici buletin de identitate), pînă se întocmește procesul-verbal de abandon, durează mult. În tot acest timp, copilul rămîne aici în spital și ne perturbază mult activitatea. În caz că mama fugită nu revine, autoritatea tutelară, împreună cu starea civilă fac declararea copilului și acesta capătă un nume nou, de uz oficial, și implicit un certificat de naștere. Abia atunci poate fi trimis într-o unitate de ocrotire. Fără mamă, spitalul e doar prima și cea mai blîndă treaptă a infernului care va însemna viața multora dintre ei; leagănul e a doua și cu destul mai întincoasă; casele de copii sînt însă adevăratul, cumplitul infern. Dacă timp de șase luni mama nu se prezintă, ea decede din drepturile părintești și copilul poate fi înfiat. „Ce încercăm să facem noi pentru copil: ne străduim să convingem familia mamei – sau pe a tatălui, dacă acesta se arată – să o primească acasă cu copilul; luăm legătura cu autoritatea tutelară, care, prin diferite ONG-uri, ajută tinerele mame cu probleme sociale; căutăm să punem tinerele mame în legătură cu familia de români care vor să adopte copii. Leagănul rămîne ultima – și cea mai de nedorit – soluție. Să vă dau un exemplu dureros: Mioara Ilie, de 16 ani, născută la Spitalul Brăncovenesc, nu are certificat de naștere (a fost ideea tatălui, ca să o țină astfel legată de familie!); deci nici copilului ei nu i se poate scoate certificatul respectiv pînă nu se rezolvă situația mamei. Cu astfel de complicații ne pierdem timpul. Facem apel la poliție – trebuie să ne sprijine mai mult. Știm că au cazuri grave de rezolvat, dar și copiii abandonati intră în aceeași categorie a marilor urgențe“.

Familia – unica șansă a copilului

Dr. Ana Culcer, șef secție pediatrie, insistă asupra șansei copilului abandonat de a avea o viață normală: „Orice copil are nevoie de o familie pentru a se dezvolta armonios. Încercînd să-l ferim de cercurile infernului – singurătatea spitalului, leagănul, casa de copii și lipsa de perspectivă în viitor –, inițiem, cînd se poate (pentru familiile de români), actele de înfiere chiar de-aici, din spital. Părinții adoptivi se leagă mai profund de copilul foarte mic, urmărindu-i primele gesturi; de asemenea și copilul, care deschide ochii pe acei părinți și astfel nu trece prin trauma de a simți al nimănui. Pentru abandonati, am organizat pe secție o încăpere aparte, izolîndu-i de nou-născuți. În acest fel, îi protejăm pe cei din urmă de infecțiile cu germeni intraspitalicești. Nenorocirea de la Brăila s-a întimplat tocmai din acest motiv: pe secție se aflau 30 de copii abandonati – un număr foarte mare; aceștia nu erau primiți în instituțiile de ocrotire pentru că nu aveau acte (certIFICATE de naștere sau declarații de abandon). Lupta cu astfel de germeni, cînd «virusează» o secție, e cumplită, iar pericolul pentru nou-născuți e major. Aici, în secția pe care o conduc, am detașat o tură de asistente (4 persoane) care să se ocupe de salonul abandonatilor; aceste cadre de specialitate au fost luate însă de la patul nou-născuților. Am pus la oficiu o persoană care să se ocupe exclusiv de sterilizarea biberoanelor și de pregătirea laptelui pentru acești copii. Cînd mai cresc, apare problema unei bucătării dietetice pentru sugar – nu dispunem de așa ceva; apoi, nu-i putem vaccina antipoliomelitic pentru că se pot contamina cu respectiva boală ceilalți sugari – deci acești copii pleacă de la noi spre leagăne nevaccinați, ceea ce e grav pentru sănătatea lor viitoare. Pe de altă parte, laptele necesar acestor copii, hrăniți exclusiv artificial, ne consumă toate rezervele de lapte. Avem, în prezent, 8 copii abandonati și încă 4-5 pe cale de a deveni“.

Ce propun cadrele medicale din maternități: în primul rînd să se dea toate facilitățile familiilor de români care vor să înfiere copii din spital. Comitetul Român pentru Adopții și-a manifestat intenția de a controla și aceste infierii, nu numai pe cele transnaționale. Nu e o idee bună – după opinia d-nei Culcer, actele vor dura mult; românul care săvîrșește – în condițiile actuale, cînd viața e scumpă și nesigură – actul de curaj și umanitate să adopte un copil trebuie

sprijinit, nu descurajat de rătăcirile prin pădurea birocratică. S-a mai propus, pentru ușurarea spitalului și îmbunătățirea activității, perturbată în prezent de preocupări paramedicale (discuții cu mamele, investigații, apeluri către poliție etc.), ca respectivii copii să fie preluați fără acte de către instituțiile de ocrotire.

În privința articolului din *Planete*, unde se explicau motivele contaminării copiilor din leagăne cu SIDA, dr. Ana Culcer afirmă: „Acești copii – cei nețorți – se nasc, în multe cazuri, prematur, din multiple cauze (încercare de avort, subnutriția mamei etc.). Din acest motiv, ei au bagajul de fier gol și în jur de 6 grame de hemoglobină (sînt anemici), drept care au primit transfuzii cu sînge – sînge necontrolat HIV în timpul regimului comunist. S-au îmbolnăvit astfel destui copii“.

S.O.S. în numele copiilor nimănui

Revenind la situația copilului abandonat în spital, statisticile estimează că în prezent ar exista peste 6.000 de copii internați de timp îndelungat în diferite instituții spitalicești. Majoritatea covîrșitoare dintre aceștia sînt copii de țigani. Medicii specialiști în domeniu au constatat, ca o consecință a evoluției în acest mediu, că spitalizarea este extrem de traumatizantă pentru psihicul și fizicul copilului internat pe

perioade lungi; mulți contractează adeseori handicapuri mentale severe și boli cronice. Se mai remarcă următoarele aspecte, care sînt tot atîtea semnale de alarmă:

- Ministerul Sănătății nu dispune încă de o statistică exactă a copiilor abandonati în unitățile spitalicești.
  - Există în aceste unități numeroși copii fără acte de identitate și fără nume, ei îngreunînd – fără vină – buna desfășurare a activității din spitale și constituind un pericol sever pentru nou-născuții din secțiile de maternitate.
  - Nu este evaluată starea de sănătate psihosomatică a acestor copii ai nimănui, pentru a putea fi tratați medical corespunzător.
  - Este necesară o mai promptă implicare a poliției în elucidarea cazurilor de abandon, dar și a autorităților locale administrative etc.
- Concluzia este dureroasă: un copil căruia nu i se vorbește va fi mut; un copil care nu este privit va fi orb; un copil care nu este luat în brațe și mîngîiat nu va ști niciodată să iubească. Singura șansă a acestor copii părăsiți în spitale ar fi să li se găsească, repede, o familie care să-i adopte. La acest aspect ar trebui să mediteză atît Ministerul Sănătății, cit și Comitetul Român pentru Adopții.

Anchorată realizată de DIANA TURCONI

În urmă cu două luni, Adrian Năstase, președintele PDSR, inaugura seria magazinelor alimentare „populare“, destinate persoanelor cu venituri reduse. Statutul acestor magazine prevede comercializarea, fără intermediari, de produse agro-alimentare la care adaosul comercial practicat variază între 5% și 10%. La ora actuală funcționează în București șase magazine alimentare „populare“, urmînd ca, în viitor, să mai apară și altele, astfel încît să existe în fiecare sector al Bucureștiului cîte două magazine de acest tip.

În proiect, accesul la aceste magazine trebuia să-l aibă, pe baza talonului de pensie, pensionarii cu un venit de maximum 110.000 lei, iar în cazul în care există posibilitatea, în funcție de puterea de desfacere, se pot include și pensionari cu taloane de pînă la 200.000 lei. De asemenea, se pretinde că, în cazul existenței unui fond de marfă, se pot aproviziona toți pensionarii, fără limita cuantumului de pensie. În realitate, orice persoană, indiferent de venitul pe care îl posedă, se poate aproviziona de la aceste magazine, fără a prezenta vreun act prin care să facă dovada venitului de care dispune lunar.

Aceste magazine alimentare nu aparțin, după cum îndeobște se crede, PDSR-ului, ci societății comerciale mixte româno-germane MCC Holding Invest srl. Un acord comercial semnat între PDSR și MCC Holding Invest srl nu există, deoarece legea nu permite asocierea unui partid politic cu o societate comercială. Apare, în mod firesc, întrebarea: în ce constă amestecul acestui partid și care este interesul celor două părți în această afacere? Sub masca protecției sociale a pensionarilor, se urmărește un dublu profit: electoral (PDSR) și financiar (MCC Holding Invest srl). PDSR nu a investit în această afacere decît capitalul numit „influență“. D-l director al MCC Holding Invest srl, Aurel Ispas, ne spune că PDSR a facilitat cumpărarea produselor alimentare de către această societate comercială de la societăți cu capital de stat suprasolicitate în cerere, înlăturîndu-se astfel rețeaua intermediarilor. În acest fel, s-a ajuns la practicarea unui adaos comercial de maximum 10%.

Dar, cu toate că adaosul comercial este mai mic în comparație cu cel al altor societăți comerciale, profitul nu întîrzie să apară. Faptul este explicabil datorită nivelului ridicat de vînzări la care au ajuns aceste magazine (4 milioane lei/zi). Prețurile produselor nu diferă prea mult de cele ale altor societăți de profil, în unele cazuri corespunzînd cu cea mai ieftină ofertă a pieței bucureștene. Cîteva exemplificări, cred, sînt semnificative: carne de porc calitate I – 7.150 lei/kg; carne de pui – 4.900 lei/kg; pulpe de pui – 6.300 lei/kg; piept de pui – 7.200 lei/kg; cașcaval – 10.500 lei/kg; telemea de oaie – 6.000 lei/kg; salam de vară – 8.800 lei/kg; unt – 2.500 lei; zahăr tos – 1.900 lei/kg; ulei alimentar – 1.400 lei 1/2 l; orez – 2.100 lei/kg.

Întrebați cum li se par prețurile produselor amintite, cîteva pensionari, clienți ai acestor centre alimentare, au spus că sînt, în genere, mai mici decît în alte părți, însă, raportate la propriul buzunar, cam piperate. Mai bine ar fi fost, în opinia lor, ca aceste magazine să li se adreseze exclusiv. Însă lucrurile nu au decurs conform proiectului, orice cumpărător avînd acces la produsele scoase la vînzare la prețuri mai mult sau mai puțin „populare“.

MARIUS VASILE

Comentatori politici despre ALEGERI LOCALE

Rezultatele alegerilor locale din 2 iunie 1996

Consilii județene	602.561	4. CDR:	63
Nr. total alegători înscrși pe liste:	17.737.425	5. Independenți:	62
Au votat:	10.016.932	6. PUNR:	41
Voturi valabile exprimate:	273.353	7. PDAR:	37
8.540.181	mandate: 60	8. PSM:	23
Voturi nule:	1.462.567	9. PRM:	11
		10. PL '93:	10
		11. PAC:	10
Clasament:	239.940	Voturi validate pentru consilieri locali (turul I):	34.977
1. CDR:	mandate: 50	1. PDSR:	8.307
1.660.406 voturi		2. CDR:	5.562
– mandate de consilieri/țară:		3. USD:	5.222
293		4. UDMR:	2.409
		5. PSM:	2.133
		6. PDAR:	2.068
		7. PUNR:	510
		8. Independenți:	1.505
		9. PRM:	1.068
		10. PL '93:	1.058
		11. PAC:	845
		Voturi validate pentru primari (turul I):	893
		1. PDSR:	368
		2. UDMR:	121
		3. USD:	118

MIHNEA BERINDEI

Alegeri locale 1992, 1996 – deosebiri și asemănări

Domnule Mihnea Berindei, după o primă analiză a alegerilor locale din acest an, ce ne puteți spune despre elementele care le deosebesc de cele din 1992? De la început însă dorim să-i informăm pe cititorii noștri că asemănările și deosebirile referitoare la semnificația politică a scrutinurilor din '92 și '96 vor fi prezentate după turul al doilea din 16 iunie.

Prima deosebire pe care aș dori să-o menționez este de natură legislativă: în 1996, consilierii județeni nu mai sînt aleși prin vot indirect de către consilierii locali ai județului ca în 1992, ci prin vot direct. O primă consecință a acestei inovații a fost complicarea operației de votare (trei buletine – mai bine spus caiete – în loc de două; patru în loc de trei la București) și sporirea posibilităților de confuzie în rîndul electoratului, datorită în primul rînd insuficienței informațiilor și explicațiilor din partea autorităților publice. Rezultatul a fost, din păcate, pe măsura așteptărilor. După datele furnizate de BEC, numărul voturilor nule din numărul voturilor exprimate în ziua de 2 iunie – 10.016.932 alegători prezenți în fața urnelor – este de respectiv 472.722 pentru alegerea primarilor, 821.303 pentru alegerea consilierilor locale și 1.462.567 pentru alegerea consilierilor județene.

Există totuși niște asemănări de natură legislativă.

Legea menține două tipuri de scrutin: majoritar (scrutin uninominal) pentru primar și proporțional (scrutin pe liste) pentru consilierii locali și, nou, cum am văzut, pentru consilierii județeni. Legislația cunoștea înscruturile nefaste ale acestui scrutin mixt aplicat în 1992: posibilitatea alegerii unor primari de o culoare, o tendință politică, și a unor consilii de o altă tendință. Se crează astfel premisele unor situații conflictuale, de paralizie a guvernării (administrăției și gestiunii) locale. Modul de alegere a consilierilor județeni, ce nu vor mai reprezenta necesarmente majoritatea consilierilor locali din județ, poate agrava această situație, mai ales în cazul României de astăzi, cu instituții și reforme în „tranzitie”, cu inexistența unui cadru legislativ adecvat – mă gîndesc mai ales la Legea bugetului local și la cea a patrimoniului –, cu tendințe evidente de menținere a controlului centralizat. Prevederile legii pot astfel juca în defavoarea

unei bune administrații pe plan local și a procesului de descentralizare.

Să revenim asupra deosebirilor legate de campania electorală.

Față de 1992, desfășurarea campaniei din 1996 se deosebește radical prin amploarea și discrepanța mijloacelor utilizate. Legea nu prevede nici o limitare a cheltuielilor candidaților (sau a listelor de candidați), „uitare” curioasă în contextul nefinanțării de către stat a partidelor politice (bugetul pe acest an – an electoral prin excelență – a fost votat înaintea ratificării Legii partidelor politice). Astfel s-a creat din start o inegalitate de șanse a candidaților, departajată între candidați bogați și săraci, între partide bogate și sărace. Alegătorul a fost supus unei avalanșe de publicitate electorală în detrimentul unei informații corecte. Și, din păcate, mass-media, cu puține excepții, au intrat în acest joc fără nuanțe, atrase de câștigurile posibile. Se prefigurează astfel ca, sub acoperirea unor alegeri aparent libere, să asistăm la cumpărarea unor funcții în administrația locală și, de ce nu?, în Parlament. Porți deschise corupției: cine și cu ce condiții dă banii?

Cred deci că se impune grabnic plafonarea prin lege a cheltuielilor electorale – din ce în ce mai strict reglementate în Occident – și controlul sistematic al conturilor de campanie, ducînd la invalidarea candidaților infractori – din nou de regulă în Occident. După cunoștința mea, un singur partid a sesizat opinia publică asupra acestei probleme (conferința de presă a PAC din 30 mai 1996). Inițiativa sortită eșecului, dacă nu găsește sprijinul altor forțe politice, și probabil tardivă în condițiile menținerii fără amendamente a legilor alegerilor parlamentare și prezidențiale fixate în noiembrie.

Desigur, în cazul alegerilor locale, această situație a fost mai pregnantă în cadrul orașelor mari (Bucureștiul fiind exemplul cel mai caricatural). Campanie indecentă, dacă ținem seama de nivelul de trai al majorității cetățenilor și de starea localităților. Absenteismul mai marcat în marile orașe își găsește parțial explicația și în dezgustul provocat de un astfel de tip de campanie și nu numai de deziluzia și de nemulțumirea provocate de situația generală.

A consemnat RODICA PALADE

N.C. MUNTEANU

Cozmîncarea alegerilor

Nu mai o gîndire extrem de județeană putea considera prima etapă a alegerilor locale un succes al PDSR-ului, pentru simplul motiv că la alegerile trecute amintitul partid nu exista. În plus, chiar în seara alegerilor, aceeași gîndire județeană punea neregularitățile semnalate, extrem de multe, pe seama Biroului Electoral Central. Între timp, gînditorul juridic al PDSR-ului a fost pus la punct de comunicat prin care se precizează că majoritatea neregularităților au fost de ordin tehnic și administrativ. Prin lege, BEC nu are stabilită atribuții privind organizarea și desfășurarea alegerilor de natura celor menționate. Acestea reveneau de fapt și de drept Comisiei Tehnice și Centrale de pregătire și organizare a alegerilor locale, condusă de Octav Cozmîncă. Însă, ostentiv de îndelungata pedeserizare a administrației, și acest cadrist de cursă lungă – cursa se întinde din totalitarism în democrația originală – e mirat de etichetările „haos”, „dezastru”, „anarhie”. Gîngăvind și comunicatul la televizor, Octav Cozmîncă a dat o apreciere atît de înaltă alegerilor la organizarea cărora a contribuit, încît ești

obligat să te gîndești cu duioșie că un asemenea birocratozaur n-ar fi făcut carieră nici măcar sub Nicolae Ceaușescu. Cel mult ar fi ajuns cadrist la CSP, unde s-ar fi înțeles de minune cu secretarul BOB și șeful lui de-acuma, Nicolae Văcăroiu. Vorbesc exact aceeași limbă, din același material.

Brambureala din ziua votării n-a fost depășită decît de brambureala de după, cea a numărării voturilor, operațiunea înceată și misterioasă, îndelung distilată, ca și cum s-ar fi dorit o atenuare a șocului pe care avea să-l încerce PDSR-ul pe măsură ce se configurează rezultatele. Desigur, de absența tușului și de tot haosul nu e vinovat doar Octav Cozmîncă și spiritul lui organizatoric. Mai vinovați sînt parlamentarii. Cei care de patru ani știau că în 1996 vom avea alegeri, dar, copleșiți de muncă, de privilegii și de combaterea corupției, cu succesul bine cunoscut, au votat legea alegerilor locale pe ultima sută de metri. Legea a apărut în *Monitorul Oficial* în 18 aprilie, două zile mai tîrziu s-au tras la sorți componenții Biroului Electoral Central, care abia din acel moment au început să studieze faimoa-

sa lege, ca să constate că e plină de lacune și nu prevedea soluții pentru o mulțime din situațiile apărute. Așa că e de-a dreptul absurd să cerem o bună organizare a alegerilor unui guvern care s-a străduiut un an să distribuie niște hîrtii cu valoare indoielnică și încă un an ca să le strîngă înapoi.

În rest, după primul tur al alegerilor locale, un vînt rece bate peste PDSR. Geaba pedeserizare în marș forțat, magazine pentru săraci, campanie americană, bani ca la turci, sportivi glorioși reciclați în candidați și alte bezele electorale, alegătorii au rămas insensibili, cînd n-au rămas masiv acasă. Cei care s-au prezentat au dezavuat masiv partidul democrației sociale, nu numai pentru tot ceea ce a creat și a patronat, dar au sancționat fără milă dezastrul guvernării Văcăroiu. Sprinceana Cotroceniului, ridicată a mirare, a mărit de-gringolada PDSR-ului. Ideea că Ion Iliescu s-ar putea debarasa de partidul celor trei trandafiri, ca urmare a scorului electoral mult sub așteptări, pentru a candida sub culori proprii, ar fi ca o lespede de mormînt pentru PDSR.

Dincolo de cifra absolută a voturilor și locurilor de primari obținute, unde PDSR-ul conduce, rezultatele de pînă la această oră configurează un foarte interesant pol al opoziției CDR-USD. În plus, PSM-ul nu doar că a depășit PUNR, ca număr de alegători, dar e limpede că își lărgește electoratul pe seama celor nemulțumiți de PDSR. Oricum, toate partidele de opoziție par hotărîte să sprijine cel mai bine plasat dintre candidații Opoziției, indiferent de partid, iar această unitate de gînduri

și simțiri îngrijorează și mai tare Putea. Singura mișcare pe care și-a mai îngăduit-o PDSR-ul a fost să pună în funcțiune mașina de vot parlamentară pentru a bloca ridicarea pragului electoral de la 3 la 5% pentru alegerile generale, în speranța că în Parlament vor putea intra un număr de partide insignifiante, partide-satelit sau care vor putea fi „satelitate”, pentru a-i permite formarea unei majorități de strînsură după alegerile generale. Primul tur al alegerilor electorale a fost un duș rece și pentru PRM, partidul mai de demult lăsat din brațe de Putere. Vadim a prins momentul să se facă util, promițînd candidatului PDSR, Ilie Năstase, voturile membrilor și simpatizanților PRM. Ele sînt însă prea puține ca să mai conteze, și oricum Vadim are sub scaun bomba pusă de dezvăluirile fostului campion de fapte politice, Dan Ioan Mirescu, o bombă care amenință să împingă serios.

În fine, primul tur al alegerilor locale a pus din nou în priză frenesia epistolară a tenismanului Ilie Năstase. *Globe-trotter*-ul sportiv a descoperit brusc că s-a născut într-o familie necăjită, că, în vreme ce el lupta pentru supraviețuire, Petre Roman se naștea într-o familie de nomenclaturisti și studia la Toulouise. Dureros, desigur, mai ales chestia cu studiile. Nu putem să-i spunem lui Ilie care e situația nomenclaturistilor înspre partea politică de unde servește el, n-am vrea să se supere Cotroceniul. Oricum, dacă există o victimă a dictaturii, aceasta, fără doar și poate, e Ilie Năstase. Încolo, la turul doi, s-auzim numai de bine!

Comentatori politici despre ALEGERI LOCALE

IULIAN ANGHEL

Eroismul retoric și conformismul moral

Șase ani de agonie „eroică“

În Decembrie '89, românii păreau a-și regăsi o componentă a structurii lor morale (a cărei amintire continua încă să viețuiască, dar, în orice caz, într-o intimitate aproape perfectă cu posesorul): eroismul. Eroismul a fost în acele zile fierbinți dominantă morală a celor care, cu minile goale, au ieșit în fața tancurilor. El nu s-a stins însă imediat după căderea dictaturii, după terminarea luptelor de stradă, ci a continuat să supraviețuiască în unii, mult timp după aceea, potențat de o formă de discurs simplu și penetrant: discursul eroic. Inițiatorul lui în societatea românească postdecembristă este, indiscutabil, actualul președinte al României. Dar pe măsură ce eroismul autentic, probat în stradă, scădea în intensitate, se deprecia calitativ, discursul eroic căpăta valențe noi, nuanțe diferite. Ce caracterizează, în esență, un asemenea tip de discurs este patetismul, având drept componentă pragmatică apelul. El îndeamnă întotdeauna la „luptă“, la „vigilență“, la o atenție sporită față de anumiți oameni care deteriorează „imaginea României“ în lume, față de „o anumită parte a presei“ care voit distorsionează realitatea. Nuanțându-se pe parcurs, el face apel la „răbdare“, la „înțelegere“ față de greutățile tranziției, față de eventualele și „inerentele“ eșecuri care ne însoțesc pe drumul spre democrație. Discursul eroic este motivat „moral“ de libertatea pe care ne-am câștigat-o prin jertfă, este un discurs de legitimare a unor stări de fapt prin recursul la voința populară. Să ne amintim de apelurile „patriotice“ care au dus România de atâtea ori în pragul războiului civil, începând cu acel cutremurător „Un milion de oameni să vină să apere Televiziunea!“ și terminând cu apelurile adresate minerilor și muncitorilor

de a veni să apere Bucureștiul și democrația.

Dacă în Decembrie '89 eroismul era atât de autentic, încât pentru mulți nu era diferit de setea de moarte, ceea ce a urmat apoi nu a fost decât o mizerie eroică, un eroism retoric, potențat de un discurs pe măsură. O conștiință „eroică“ este prea puțin dispusă la concesii, prea puțin tolerantă față de aproapele său. Sub zodia acestui eroism retoric, a acestei exacerbate conștiințe „eroico-civice“, o parte a populației s-a crezut dator să constrângă o altă parte: gospodinele s-au simțit îndreptățite să-i ocărăască pe „golani“ din Piața Universității, minerii să-i ciomăgească pe bucureștenii. În numele aceluiași eroism s-a strigat pînă la demență: „Nu ne vindem țara!“. Ceea ce deosebește un asemenea tip de discurs eroic de forma oarecum asemănătoare a discursului populist, în latura sa cea mai evidentă, este faptul că ultimul nu a fost capabil să prezinte nici una din imaginile viitorului „luminos“ promis, pe cînd primul ne-a delectat din plin cu imaginile vii ale unei demențe de proporții. Între discursul eroic trimbat de la Cotroceni și discursul populist proclamat din Palatul Victoria, societății românești i-a fost dat să agonizeze vreme de șase ani.

Alegerile locale – un indice al unui faliment de proporții

Actualele alegeri locale par să indice însă falimentul celor două forme de discurs, dar mai ales al celui eroic. Înrîngurarea PDSR nu s-a datorat numai nerespectării promisiunilor făcute de Guvern și de partidul de guvernământ (în trecut fie spus, un asemenea tip de discurs populist a fost proclamat cu succes de Convenția Democratică), ci în mai mare măsură dimi-

nuării atenției față de discursul eroic. Votantii PDSR par a nu se mai regăsi ca parte a discursului prezidențial. La fel de săraci și neputincioși ca și electoratul Opoziției, ei au căzut din gloria imaginată (de apărători ai „ordinii constituțional“), au renunțat la „eroismul“ asumat voluntar, la „înțelegere“ pentru perioada grea în care se află țara, și și-au regăsit propria micime, propria existență incoleră, lipsită de eroism, eșuind într-o mediocritate calmă.

Dacă PDSR continuă să câștige la sate, situația este datorată aceluiași „sindrom eroic“ și inițiatorului său, care aici continuă să aibă o mare cotă de popularitate, dar și Televiziunii Române, care nu a fost și nu este altceva decât o tribună de la care președintele și aliații săi își debitează discursurile. PDSR datorează mult, dacă nu totul, lui Ion Iliescu. Și, dacă ceea ce ar fi spus președintele (și anume, că va candida la prezidențiale ca independent în cazul unui eșec al PDSR la locale) se va adevăra, asta ar însemna dispariția de pe scena politică a actualului partid de guvernământ, care, în lipsa unui program coerent și lipsit de aportul discursului eroic, își va pierde și ultimii adepți.

Cred un lucru: vremurile turburi nasc eroi. Însă în timp de pace eroismul poate fi deseori socotit un păcat. Din acest punct de vedere, schimbarea care pare a se fi produs nu poate fi decât benefică. Și cum ne dorim din tot sufletul integrarea europeană, iar Europa încearcă din toate puterile să-și facă viața suportabilă, acceptînd conformismul moral ca singura modalitate de supraviețuire într-o lume în care eroismul retoric a făcut milioane de victime. Dacă mutația va fi definitivă nu vom putea ști însă decât după alegerile legislative. Abia atunci se va vedea dacă, prin înfrîngerea pentru totdeauna a celor care au inițiat un astfel de discurs, societatea românească își va învinge „obsesiile eroice“, abandonîndu-se definitiv salvatorului conformismului moral.

ASOCIAȚIA „PRO DEMOCRAȚIA“

Un vot pentru primarul Capitalei

„Pro Democrația“ comunică rezultatele numărării paralele pentru funcția de primar al Bucureștiului

Cu ajutorul voluntarilor-observatori acreditați în secțiile de votare, „Pro Democrația“ a realizat numărarea voturilor exprimate de cetățeni pentru primarul general al Capitalei.

Informațiile primite de la observatorii APD indică o participare la vot de 54,7% (±3%), preferințele electoratului fiind următoarele:

• Victor Ciorbea (CDR)	40,13%
• Ilie Năstase (PDSR)	31,03%
• Anton Vățărescu (USD)	8,15%
• Dinu Patriciu (PL '93)	3,60%
• Mihail Erbașu (PSM)	3,57%
• Doru Viorel Ursu	3,39%

Menționăm că această numărătoare paralelă a putut fi publicată numai după ce un număr suficient de mare dintre observatorii noștri au adus, în zilele următoare celei a alegerilor locale, datele rezultate în urma numărării voturilor în secțiile de votare.

Le mulțumim pentru efortul depus! Și le comunicăm că: „Pro Democrația“ își reînnoiește apelul către cetățenii Capitalei care vor vota din nou la 16 iunie a.c. în al doilea tur de scrutin.

Puteți fi observatori acreditați de „Pro Democrația“ și la al doilea tur al alegerilor locale!!!

Ii așteptăm pe cei care, cunoscîndu-ne seriozitatea, au fost alături de „Pro Democrația“ la primul tur, dar și pe cetățenii care vor să fie observatori „Pro Democrația“ și nu au fost încă.

Vom observa împreună și turul doi!

Puteți obține orice informație la tel. 637.67.74; 638.84.56; 312.00.23 – și fax sau în Costache Negri 7, sector 5, București.

Dezinformarea prin presă

În zilele de 10-13 iunie, 90 de ziariști din 11 țări se întîlnesc la Timișoara pentru a dezbate tema dezinformării prin mass-media. Manifestarea este organizată de Asociația Română a Jurnaliștilor și a Presei de Limbă Franceză în cadrul „Zilelor Europene ale Presei“. Discuțiile sînt structurate în patru ateliere: mecanismele și sursele dezinformării, raportul dintre dezinformare și nivelul de dezvoltare a unei țări, impactul noilor tehnologii asupra dezinformării și strategii defensive.

Printre participanți se află: profesorul universitar Francis Balle, specialist în teoria comunicării; Michel Castex, redactor-șef la agenția France Presse și fost director al biroului France Presse la București; Andrei Graciov, fost consilier al lui Mihail Gorbaciov etc. (O.A.)

Simpozionul „Limbă – Putere – Politică“

Fundația Friedrich Ebert, în colaborare cu Goethe-Institut București și Südostdeutsches Kulturwerk München, a organizat în perioada 10-13 iunie 1996, de la ora 10, în str. Henri Coandă nr. 22, Simpozionul „Limbă – Putere – Politică“. Cuvîntul de deschidere a fost rostit de Manfred Wüst (directorul Goethe-Institut București), Elke Sabiel (reprezentanta Fundației Friedrich Ebert în România) și Krista Zach (Südostdeutsches Kulturwerk München). Printre referenți: Andrei Marga (Universitatea Cluj) – „Limbajul ca instrument al puterii“; Anneli-Ute Gabanyi (Südostinstitut München) – „Medii, rituri, ritualuri ale puterii – revoluția română“; Michelle Matthusch (Universitatea Humboldt, Berlin) – „Manipularea limbii – drept exemplu România“; Anke Martiny (reprezentanta FFE la Tel Aviv) – „Cu echipa la domnie – limba face politică“; Gabriela Adameșteanu (redactor-șef „22“) – „Absența alternanței politice și variantele «limbii de lemn»“; Gheorghe Ceaușescu (Universitatea București) – „Mitul dacic în România“; Dieter Koniecki (reprezentant al FFE la Madrid) – „Limbă, politică, populism și politica limbii – drept exemplu Spania“; Radu Grigorovici (membru al Academiei Române) – „Limbajul științific ca mijloc de comunicare în România“; Sorin Antohi – „Naționalismul lingvistic în România“; Cornelius Zach (Südostdeutsches Kulturwerk München) – „Mit și realitate în limbajul politic al marelui Ion Antonescu“; Stefan Sienerth (Südostdeutsches Kulturwerk München) – „Scrisori de autori către Neue Literatur – ritualuri, norme și stereotipuri“; Andrei L. Cornea – „Naționalism și pierderea literalității“.

- Presa franceză la 10 ani de la moartea lui Mircea Eliade
- Adrian Marino: „Represiune și confesiune“
- Interviuri cu Emil Constantinescu (președinte CDR), Gheorghe Tinca (ministru Apărării), Șerban Papacostea (directorul Institutului de istorie Nicolae Iorga)
- Tom Gallagher – scrisoare

Din numerele viitoare

- Supliment gratuit: Anul 1946 la sesiunea de comunicări de la Sighet (1996)
- Interviu cu Ana Blandiana despre Memorialul de la Sighet
- Riscurile următorului cutremur (interviu cu ing. Horia Sandi)
- Comentarii politice: Radu Călin Cristea, Emil Hurezeanu
- Aurelian Crăițu: „O excepțională inițiativă editorială: Cristian Preda și Sorin Antohi, «Liberalismul francez: secolele XIX și XX»“
- Discuție la GDS pe marginea Legii drepturilor de autor
- Tratatul internațional între discreție și manipulare (anchetă)

CITITORII DIN STRĂINĂTATE

se pot abona la revista „22“ achitînd la redacție (Calea Victoriei 120) costul abonamentului sau

noile noastre conturi

depindundu-l în deschise la Banca Comercială Ion Tiriac S.A. București, Str. Doamnelor nr. 12: (pentru dolari în contul 4024009230, pentru mărci în contul 4024009231, pentru franci francezi în contul 4024009235, pentru lire sterline în contul 4024009232, pentru franci elvețieni în contul 4024009233, pentru lire italiene în contul 4024009234) sau (pentru orice fel de valută) trimițînd un cec (money order) pe adresa: Revista „22“, Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, București, România.

	1 an	6 luni	3 luni
- Europa	80 \$	40 \$	20 \$
- Occidentală:	140 DM	70 DM	35 DM
	500 FF	250 FF	125 FF
	140.000 LIT	70.000 LIT	35.000 LIT
	56 £	28 £	14 £
	100 CHF	50 CHF	25 CHF

- Ungaria, Polonia, Cehia, Slovacia, Slovenia 40 \$ 20 \$ 10 \$
- Israel 60 \$ 30 \$ 15 \$
- SUA, Japonia, Australia: 100 \$ 50 \$ 25 \$
sau echivalentul în orice monedă convertibilă.

Revista „22“ anunță exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizați de redacție (inclusiv RODIPET) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.

MIHAI DIM. STURDZA

(fost redactor la Institutul de Cercetări al Europei Libere)

Sfârșitul posturilor de radio americane la München

Din numărul anterior: • Reducerea bugetului și a personalului posturilor de radio Libertatea și Europa Liberă a dus la dispariția a două instituții ce au jucat un rol ideologic de prim-plan în timpul războiului rece • Leșirea din scenă a adversarului politic a condus administrația Clinton la ideea că erau de prisos atâtea eforturi și atâția bani pentru a transmite informații în Est • Factorilor politici li s-au adăugat motive financiare: administrația democratică propunea importante restrângeri bugetare • Scandalul generat de trădarea lui Aldrich Ames a contribuit la desconsiderarea rolului CIA în prăbușirea lui comuniste și a influențat negativ soarta celor două posturi de radio •

(Urmare din numărul trecut)

În câteva luni, Radio Europa Liberă și Radio Libertatea au împrăștiat colecții valoroase

Ce rămâne azi din toate acestea? Foarte puțin. Fapt cu atât mai paradoxal cu cât, în timp ce bibliotecile și fundațiile americane consacră sume importante pentru îmbogățirea fondurilor lor de arhive, Radio Europa Liberă și Radio Libertatea, în câteva luni, au distrus și împrăștiat colecțiile de neînlocuit pe care ele însele le constituiseră fără a economisi asupra mijloacelor necesare. Această anihilare a unuia dintre cele mai însemnate depozite de arhive ale istoriei contemporane se datorește în primul rând (dar nu numai) dezordinii care a însoțit transferul la Praga și concedierea unei mari părți a salariaților.

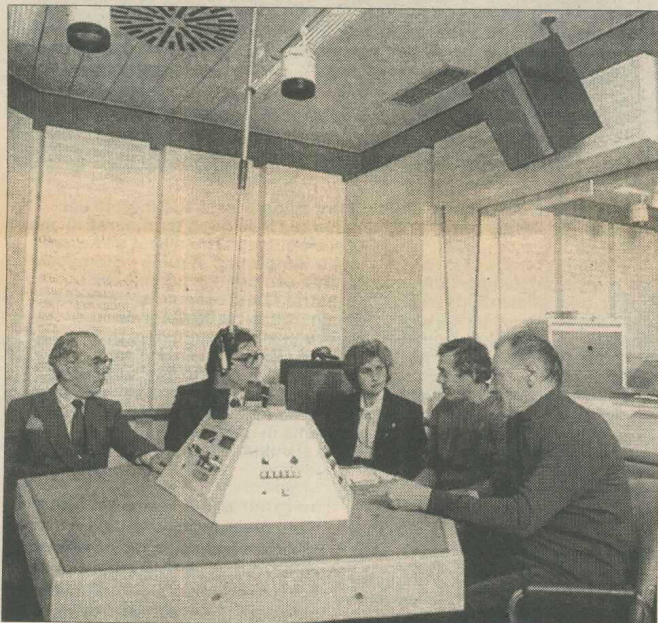
Într-adevăr, înainte chiar ca Washingtonul să fi luat o hotărâre oficială asupra acestor două probleme, mulți responsabili americani ai serviciilor de la München, simțind de unde bate vântul, plecaseră de la fața locului, pentru a se îngriji cât mai repede de o altă slujbă, în țara lor. Alții, rămași deocamdată pe loc, au făcut zel, eliminând lucrări și reviste, socotite inutile pentru că „obsolete” (invechite), și suprimând abonamente la periodice esențiale menținerea unei documentații ținute la zi.

În sfârșit, un noian de anunțuri pentru vânzarea de mobilier și echipament casnic, prinse pe avizier, a creat sentimentul că americanii plecau pentru că vaporul se scufunda.

Modalitățile transferului nu au fost cunoscute decât prin ecurile parvenite de la Washington cu prilejul controverșelor între partizani și adversari ai „plecării la Praga”. Fiecare zi își aducea porția de zvonuri. Multe luni mai târziu, când transferul a fost hotărât, s-a văzut că noțiunea de „consolidare” a celor două posturi de radio însemna închiderea localurilor de la München și concedierea întregului personal. Echipamentele tehnice erau să fie mutate în fostul Parlament de la Praga, oferit de președintele Václav Havel pentru o chirie simbolică de 1 dolar. (Economia nu s-a dovedit a fi ceea ce se crezuse, clădirea învechită necesitând reparații foarte costisitoare.) În noua lor versiune consolidată, posturile de radio aveau să angajeze la Praga personalul administrativ și tehnic cu salarii mult mai mici decât cele practicate la München. În ceea ce-i privește pe redactori și pe analiștii politici, era prevăzut să fie reangajați tot cei care fuseseră conce-

diați mai înainte la München, dar conform altor condiții. Aceștia (așa s-a crezut la Washington) vor fi fericiți să regăsească de lucru atât de repede, fie chiar cu o mare reducere de salarizare.

Această logică de dincolo de Atlantic ar fi avut șorți de succes dacă cele două posturi de radio ar fi funcționat nu la München (în Europa), ci pe teritoriul american. Or, Bavaria nu este

Transmisie în direct către România – o echipă din Departamentul Românesc al Postului de Radio Europa Liberă în acțiune.

De la stînga la dreapta: Șerban Orăscu, Emil Hurezeanu, Ioana Măgură-Bernard, Neculai Constantin Munteanu, Ion Ioanid.

supusă aceluiași legi ca, de exemplu, Dallas – și de aceea faptul de a fi trecut cu vederea acest amănunt era să provoace mari pagube.

Prăbușirea comunismului – o logică greșită a administrației americane

În acest stadiu, ziarele americane au raportat controverse care se desfășurau la Washington, în sinul BIB (Board of International Broadcasting – Comitetul pentru Radiodifuziune Internațională), agenție guvernamentală, între direcția posturilor de radio de la München și direcția altui post influent, Vocea Americii, care, difuzând în limbi străine programe axate

pe actualitatea din Statele Unite, doare să-și asigure controlul asupra posturilor Radio Libertatea și Radio Europa Liberă și, dacă se putea, să le ia locul și bugetul. Presa din Statele Unite mai relata și polemica opunând în Congres „lobby-ul de la Praga” grupului care făcea presiune pentru menținerea celor două posturi la München. Spiritele au fost și mai tulburate prin publicarea unei scrisori premonitorii a vicepreședintelui celor două posturi de la München, William Marsh, constrins să demisioneze, care protesta împotriva transferului, calificat mult mai costisitor decât era prevăzut și păgubitor pe plan politic, deoarece pornea de la principiul că se terminase cu comunismul.

Scrisoarea d-lui Marsh, datată 2 mai 1995 și republicată de *Wall Street Journal*, mai menționa și faptul, pe cât de curios pe atât de grăitor, că unul din principalele argumente pe care se sprijinise „lobby-ul de la Praga” fuseseră furnizat de un responsabil al serviciilor contabile ale BIB-ului – și anume, că transferul în capitala cehă a celor două posturi de radio va aduce bugetului american o economie de mai multe zeci de milioane de dolari, datorită viitoarei evoluții a ratei de schimb a devolarului, care va fi foarte favorabilă dolarului. Or, sublinia d-l Marsh, aceasta nu era decât o progno-

put ca și cum problema plății despăgubirilor de concediere a angajaților nu ar exista. Se știe că, de cealaltă parte a Atlanticului, noțiunile cu totul europene de indemnizații de șomaj sau, în general, de protecție socială a salariaților sînt considerate ca tot atâtea piedici aflate în calea rentabilității întreprinderilor. Cu toate că, avertizat formal cu un an înainte de faptul că legislația germană se opune suprimării pur și simplu a locurilor de muncă, comitetul de la Washington a trecut peste acest mărunt și a început prin a închide patru departamente, socotite ca devenite cele mai puțin necesare în conjunctura politică din 1994: departamentele ceh, maghiar, polonez și afgan. Celor aproximativ 300 de funcționari afectați de acest prim val de concedieri le-au fost adresate două scrisori, ambele la fel de prost primite: prima purta semnătura autografă a președintelui Bill Clinton, care mulțumea individual fiecărui destinatar pentru serviciile aduse măreței cauze a democrației și libertății de expresie; cealaltă scrisoare, semnată de un director al stațiilor de radio, făcea cunoscut, după tipic american, că departamentul în cauză urma să fie închis în foarte scurtă vreme. Nu era vorba nici de șomaj, nici de plan social (definirea despăgubirilor și programarea concedierilor), nici de vreo specificație legată de regimul pensilor.

Or, înființate pe teritoriul german în baza unor acorduri încheiate cu autoritățile americane, posturile de radio de la München funcționaseră de la început conform legislației germane a muncii, legislație de care proiectul de reformă bugetară a BIB neglijase să țină seama.

Presă müncheneză s-a mirat constatănd că unor funcționari ai celor două posturi de radio, aduși de direcția americană din străinătate – inclusiv din Asia –, obținându-se pentru ei locuință și permis de muncă în Germania, președintele Statelor Unite le mulțumea acum călduros, fiind totodată lăsați să se descurce cum vor putea cu serviciile Primăriei din München, pentru a face față consecințelor intrării lor în șomaj.

Justiția germană condamnă decizia de concediere a angajaților celor două posturi de radio

La sediul posturilor de radio s-au desfășurat atunci adunări furtunoase ce opuneau, pe de o parte, pe cei câțiva responsabili americani rămași la fața locului fără instrucțiuni precise și, pe de altă parte, delegații personalului, avocații funcționarilor și reprezentanții Agenției pentru Forțele de Muncă de la München, energica doamnă Schaeffer. În același timp, în pofida mulțumirilor primite de la președintele Clinton, destinatarii primelor scrisori de concediere s-au adresat cu zecile tribunalelor müncheneze, care le-au dat câștig de cauză într-un timp record, condamnând în același timp direcția posturilor de radio Libertatea și Europa Liberă la amenzi foarte mari pentru nerespectarea principiilor de bază ale legislației muncii din Germania.

O delegație de avocați și de reprezentanți sindicali a fost chiar nevoită să se deplaseze la Washington pentru a explica aceste proceduri unor interlocutori care se încapăținau cu rea-voiață să ignore revendicări sociale și prescripții legale ce nu au curs în Statele Unite.

(Continuare în numărul viitor)

Comentatori politici despre ALEGERI LOCALE

RADU CĂLIN CRISTEA

COMENTARIU

Între Cioran și Cozmîncă

Rezultatul primului tur de scrutin al alegerilor din România mi-au readus în minte o bună observație a lui Jean-François Revel: „Votului universal îi este adeseori mai greu să se facă înțeles decât să poată fi exprimat”. Orice apreciere asupra tendințelor degajate de votul din 2 iunie se izbește, mai întâi și în cele din urmă, de senzația că aceste alegeri s-au desfășurat într-un haos atît de desăvîrșit, încît, pentru a spune lucrurilor pe nume, îți cam pierd cheful de analiză.

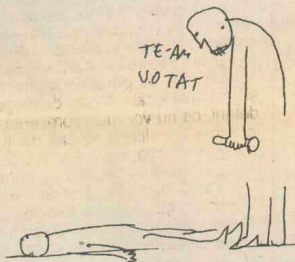
BEC-ul și-a respectat menirea de efemeridă instituțională, convocată în pripă și parcă destinată să propage, în valuri, informații lipsite de claritate și, vail, de o minimă certitudine. La o zi după expirarea termenului cînd ar fi trebuit comunicate rezultatele oficiale ale primei manșe a „localelor”, vicepreședintele BEC, Gazetovici, a afirmat că „datele pe care vi le prezentăm sînt finale, dar totuși parțiale”. Ferecîndu-și subit porțile, comunicînd cu mass-media doar „prin fax”, avînd un birou de presă timorat și vîdit formal, BEC-ul a derutat pe toată lumea, elaborînd și transmițînd, între altele, o hotărîre foarte importantă (nr. 319) privind desfășurarea alegerilor cu doar două zile înainte de scrutin, ceea ce a făcut ca adesea informațiile respective să se împotmolească și să ajungă prea tîrziu la destinatari; acele „clarificări” au putut fi astfel aplicate neuniform de către secțiile de votare. De asemenea, BEC-ul a cădît o adevărată conjurație a tăcerii în privința identității persoanelor care centralizau datele din țară. Cum organizarea acestei instituții nu e una, presupun, de tip masonic, nimeni și nimic nu justifică vigilența suspectă cu care au fost ferii de ochii lumii indivizii aflați în fața „creierului” central de la BEC. Partidele politice, altele decît PDSR, s-ar fi convenit, cred, să fie ceva mai motivate în interpretarea relației dintre BEC și Comisia Națională pentru Statistică al cărei ajutor d-l Nițoiu îl solicitase implorativ. O relație între o instituție autonomă și un apendice al unui guvern controlat de PDSR. D-nii Severin și Manolescu se întrebau, aproape simultan, acum vreo lună, cum va reuși BEC-ul să strîngă puzderia de cifre a alegerilor, cînd era deja în mod evident depășit de operațiunea completării listelor electorale. Îndoială, din păcate, confirmată, dar rămasă, iată, doar la rangul unei retorici sarcastice. Presupunînd că BEC-ul a cooperat, într-adevăr, cu Comisia Națională pentru Statistică ori cu Direcția Generală de Statistică a Municipiului București, nu era oare cazul să se afle în ce cadru și între ce limite? Mai ales că bibliilele d-lui Radocea au devenit proverbiale, fie și numai amintînd că în prezentarea ultimului său raport încurcase binisor importurile românești din Rusia cu cele din Germania. BEC-ul a recunoscut public că „Guvernul a asigurat personalul” care a strîns datele din întreaga țară. Oricîtă încredere ai putea avea în onestitatea acestui personal și în buna credință a Executivului, ce-va-ceva parcă nu e în regulă: în timp

ce în alte țări aflate în tranziție (pentru a alege un model rezonabil) sînt date publicității estimări parțiale chiar în ziua alegerilor, iar rezultatele oficiale nu întîrzie cu mai mult de 48 de ore după închiderea urnelor, la „localele” noastre, la aproape o săptămînă de la vot, rezultatele finale continuau să fie parțiale. Invocarea de către BEC a unei crize logice mi se pare un argument subțire: între altele, e util să amintim că Ambasada Statelor Unite la București propusese BEC-ului tocmai un asemenea sprijin logistic – ofertă rămasă fără nici un răspuns, în cunoscuta tradiție balcanică. În acest concert, în care mizeria și derizoriul au concurat cu incompetența și, poate, chiar cu tentația unor mistificări a datelor, apare inevitabil cazul particular al lui Octav Cozmîncă, șeful DAPL din Guvern și, în calitatea sa de secretar al Comisiei Tehnice Centrale, strategul oficial al acestor alegeri. Este un caz special, deoarece d-l Cozmîncă își asigurase cu mult înaintea acestor alegeri reputația unui simbol național al demisiilor neonorate. N-a făcut, și de astă dată, decît să fie consecvent sînsi.

În măsura în care îmi este îngăduit un oximoron – deriva sistematică a organizării primului tur de scrutin a dus lesne la atingerea tuturor erorilor posibile sau imaginabile în cadrul unor alegeri a căror desfășurare a putut părea de tip latino-american, cu unele accente africane. Numai în București urmau să voteze, conform gustului cam macabru al echipei BEC-Cozmîncă, aproape 100.000 de persoane decedate. Au fost invitate la vot sute de familii ce locuiseră în casele demolate de regimul Ceaușescu (măcar aici putea d-l Cozmîncă să nu greșescă!). Unele persoane nu figurau pe liste, altele fuseseră radiate, deși nu-și schimbaseră domiciliul după alegerile din primăvara și toamna lui '92. Au fost, pur și simplu, uitate străzi întregi. Aproape 10.000 de bucureșteni au constat că ar avea domiciliu fictive. Alți circa 20.000 s-au trezit că locuiesc în imobile aflate pe străzi ce nu există. Președinți, membri ai comisiei de votare și urne întregi au fost, multe ore, de negăsit. O președință de comisie electorală n-a putut fi deranjată în duminica votului, deoarece prînzea în familie. În Vrancea nu ies nicidecum la numărătoare peste 5.000 de voturi. Unitățile militare au votat orbește, fără cunoașterea candidaților, și dînd, probabil, uneori peste cap opțiunile cetățenilor aflați în aceeași circumscripție electorală. Dintr-un comunicat al APADOR-CH și „Pro Democrația” ar rezulta că, după corectarea erorilor, au apărut liste suplimentare ce reprezentau, în unele cazuri, pînă la o pătrime din numărul alegătorilor. Altfel spus, cam una din patru persoane avea dificultăți de identificare. Sacii cu voturi zăceau vrainște la cozile de ore și ore din fața comisiilor electorale centrale. Sacii în cauză au fost cărați ca la moară, cu circa sau cu microbuz, împreună cu călătorii ocazionali și, firește, în absența respectării unor condiții minime de securitate. Exercițiul cu urnele volante circulînd

prin spitale și aziluri de bătrîni a avut loc pînă în momentul fatidic cînd s-a descoperit că s-au terminat urnele. În fine – tușul. Cu toate nefericirile sale isprăvi. O dilemă din care, printr-o soluție de un cinism oarecum simbolic, d-l Hrebenciuc propune să se iasă prin folosirea în viitor a cernelii de marcat vitele. „E de mai bună calitate”, a conchis același.

Orice interpretare a rezultatelor alegerilor din 2 iunie se simte frustrată în fața acestui șir interminabil de erori. De greșeli stridente sau de șmecherii. De matrapazlicuri în orice caz. Cadrul destinat desfășurării scrutinului a fost lamentabil și a viciat calitatea votului. Rămîne de analizat în ce proporție. S-au făcut, mai mult în dorul lelii, doar cîteva precizări privind valoarea fiecăreia din listele de vot. La alegerile pentru consilierii județeni, numărul voturilor anulate este de aproape un milion și jumătate, adică aproape dublu față de voturile scoțite nule în cazul primarilor și al consilierilor locali. Între numărul voturilor valabile exprimate pentru primari, consilierii locali și județeni există disproporții enorme. La nivel național, peste 1.300.000 de persoane s-au prezentat la urne fără a vota și pentru consiliile locale. În alte situații, votul a privit exclusiv lista primarilor ș.a.m.d. Ar fi, cred, incorect să punem aceste voturi aparent în necunoaștință de cauză doar în seama unei neîndemînări tehnice în expri-

marea votului ori a culturii politice a electoratului. La un procent de aproape 10% al voturilor anulate (e o medie a voturilor nule în cazul primarilor, consilierilor locali și județeni) ar fi o scuză prea comodă. Pentru a conchide, acest controversat scrutin a fost marcat, înainte de toate, de o organizare superficială, uneori direct neserioasă. O densitate de situații negative ce înseamnă o premieră în alegerile din România de după Decembrie 1989 l-a pus pe cetățeni în postura de a vota cu dificultate, agastați și zăpăciți de șirul parcă fără sfîrșit al labilităților organizatorice. Dacă neregulile se vor repeta și peste două săptămîni, în condițiile în care procentul absenteismului (acum de 56,5%) e de așteptat să crească, chemarea la urne a electoratului românesc ar putea transforma în realitate ceea ce pare astăzi doar schița unui coșmar: e vorba, în esență, de o foarte nesuferită impresie de divertisment electoral, cu actori și regizori despre care e, firește, prematur să vorbim.

Alegerile din 2 iunie ne-au adus însă și o clipă de iluminare, ca să spun așa, pozitivă. Într-o urbe anonimă, cu patru zile înaintea datei scrutinului, unul din candidații pentru primărie și-a dat obștescul sfîrșit. Sătenii l-au privegheat, l-au însoțit pe ultimul drum și s-au rugat pentru odihna lui veșnică. Au mers chiar mai departe, votîndu-l ca primar. Nu cred să fi existat o însuflețire mai profundă a postumității lui Cioran.

Raportul Asociației „Pro Democrația”

Luni 3 iunie a.c., la sediul GDS, a avut loc o conferință de presă pe tema alegerilor locale, organizată de Asociația „Pro Democrația”, conferință la care au participat, pe lângă reprezentanți ai presei și ai asociației mai sus menționate, și observatori din Capitală sau din țară.

Modul dezastruos în care s-au organizat și desfășurat alegerile locale de la 2 iunie, pe larg comentat de presa scrisă, radio și televiziune, a fost relevat și de către d-l Marian Țața (președintele Asociației „Pro Democrația”) în deschiderea conferinței.

S-a dat apoi cuvîntul observatorilor, martori ai diferitelor nereguli organizatorice (sau tentative de fraudă?), ca de pildă:

- au existat birouri electorale ale unor secții de votare ai căror membri nu erau cei stabiliți prin tragere la sorți, ci alții, care s-au prezentat cu delegații din partea partidelor;
  - discreditarea observatorilor și a instituției observatorului APD de către reprezentanți ai PDSR;
  - în multe secții de votare nu a existat un supliment de 10% la numărul de buletine de vot, nu au existat picurii, iar buletinele de vot erau necapsate;
  - votarea de către mai multe persoane cu mai multe seturi de buletine de vot;
  - influențarea de către reprezentanții unor formațiuni politice (în special PDSR) a unor alegători, în sensul de a-i determina pe aceștia să voteze într-un anumit fel (cea mai frecventă contravenție);
  - intrarea în cabina de vot a două sau mai multe persoane, fără un motiv întemeiat;
  - președinții comisiilor electorale ale unor secții de votare și-au sistat activitatea înaintea stabilirii rezultatului alegerilor.
- Grupurile parlamentare din opoziție li s-a reproșat lipsa de interes față de discutarea Legii alegerilor locale (lege trimisă cu întîrziere de către Guvern, spre aprobare, Parlamentului). La rîndul ei, „Pro Democrația” a primit critici cu privire la numărul mic de observatori acreditați și la slaba lor activitate în secțiile de votare. Totuși, dintr-un număr de 14.000 de observatori necesari pentru acoperirea tuturor circumscripțiilor în primul tur de scrutin, Asociația „Pro Democrația” a reușit să acrediteze aproximativ 400 în Capitală și 4.000 în restul țării.

Opinia comună a celor prezenți a fost că marele vinovat pentru haosul creat rămîne Guvernul.

S-a trecut apoi la analiza faptelor, încercîndu-se stabilirea unor soluții și responsabilități, astfel încît aceste nereguli să nu se mai repete și în turul al doilea al alegerilor locale sau la alegerile generale din toamnă.

S-au propus următoarele măsuri:

- intensificarea activității grupurilor parlamentare în vederea modificării Legii electorale, a eliberării de urgență a cărților de alegători și a înființării Biroului Electoral Central permanent – instituție independentă, avînd ca unic scop pregătirea și organizarea alegerilor (intocmirea corectă a listelor de alegători, apelînd chiar la serviciile Poștei Române, după exemplul celor emise cu ocazia eliberării cupoanelor de investitori nominative, instruirea riguroasă a președinților și membrilor birourilor electorale conform legii, asigurarea întregii logistici necesare bunei desfășurări a votului în toate circumscripțiile electorale, supravegherea numărării voturilor, verificarea întocmirii corecte a proceselor-verbale și a datelor primite la BEC);

- lansarea unei puterice („obsedante”) campanii de mediatizare pentru instruirea și atragerea electoratului;
- participarea unui număr cît mai mare de persoane ca observatori la urmărirea procesului de vot;
- Asociația „Pro Democrația” va întocmi un raport general, pe care îl va înainta tuturor comisiilor de circumscripții care organizează alegerile.

ADRIANA PIȚA

Printre analiștii politici, colaboratori ai revistei „22”, Pavel Câmpeanu a cucerit o reputație de seriozitate prin intervențiile sale sobre, consistente, strâns argumentate, intervenții consacrate mai ales prognozei electorale – ierarhizarea diverselor mutații în opțiunile populației – sau demontării mecanismului de funcționare în fostele partide comuniste, domeniu pe care îl stăpânește ca un expert notoriu (vezi polemicele la obiect cu Stelian Tănase și Vladimir Tismăneanu). Ceva irita poate și înainte în demonstrațiile impecabile, căci în formulările lapidare, în care se comprimau analize documentate mai largi, îndelung elaborate, se ivea câteodată și o notă, abia vizibilă, de autoincitare, ca și cum autorul n-ar mai putea avea vreun dubiu că deține un monopol absolut al perspicacității.

Îmi amintesc, de pildă, că mi-a lăsat un gust amar, din mai multe motive, o scrisoare deschisă adresată Gabrielei Adameșteanu, redactor-șef, admonestată de sus pentru o abatere, printre altele invocându-se un criteriu la marginea ridicolului – și anume, că e minimal numărul membrilor Grupului pentru Dialog Social care semnează în fiecare pagină, ceea ce ar scădea calitatea revistei. Dar faptul că o faimă bine consolidată nu elimină posibile deziluzii se verifică în cazul lui Pavel Câmpeanu mai ales cu alt prilej. La pomul lăudat... De astă dată, surpriza se arată enormă: tocmai lucidul și agerul comentator al evenimentelor politice oferă o mostră de speculații preponderent fanteziste, departe de judecata cumpătată sub semnul realismului. În nr. 12/1996 din „22” sînt reproduse (de el însuși) fragmente dintr-o cuvîntare a sa ținută la un colochiu despre viitoarele integrări de structuri economice și sociale în Balcani. Stupefacție! Aproape nici o frază nu e scutită de opacități, confuzii, extrapolarii forțate. Să nu anticipez însă, îngăduind cititorului, prin etalarea citatelor elocvente, să constate singur labirintul în care s-a rătăcit conferențiarul.

Pornind de la câteva exemple culesse cam pe sprînceană, Pavel Câmpeanu anunță premisa lui alarmantă: „*vîntul antioccidentalismului pare să se înteească (...) pe meleagurile Europei răsăritene și ale Balcanilor*”. Nimic mai fals de la început decît această apreciere, majoritatea observatorilor obiectivi vîd situația invers, ei conchid că dorința Estului de a se adăposti sub pavăza Vestului și de a beneficia de roadele experienței sale e tot mai pronunțată, chiar și în țările unde la guvernare au reapărut forțe de stînga, care și ele, însă, revendică umbrela protectoare. De unde își extrage seva pretinsul antioccidentalism? Dator cu o explicație, Pavel Câmpeanu nu pregetă să se refere la felul în care s-a terminat conflictul armat din fosta Iugoslavie: „*Oprirea nesigură a unui război care nu este încheiat de combatanți, interes de forțe militare ale Vestului, începînd cu Statele Unite*”. Verdictul stîrnește nedumerire. Nu trebuia stopat, în fine, fie și sub forma unei decizii de forță categorică, un masacru care continuă fără sorți de întrerupere atît timp cît voința de salvare aparține doar taberelor angrenate în încheștare?

Ceea ce îl nemulțumește profund pe Pavel Câmpeanu este, cum recunoaște textual mai departe, „*trimitearea masivă de trupe americane pe teatrele de luptă*”. Apoi, mai încolo: „*solu-*

ția adoptată este practic una militară”. Ce ar fi așteptat? Să-l bănuim că suferă de amnezie? Poate că a uitat lungul șir de tatonări, tratative, presiuni diplomatice, ultimite, concesiuni, tergiversări care n-au domolit pofta de încăierare a beligeranților. De fapt, n-a uitat, singur se contrazice, cînd învinuiește mai întîi puterile occidentale de prelungită ezitare, de absența tocmai a unei constrîngerii ferme. Cu ironie superioară, reconstruiește fazele de irosire a eforturilor: nonintervenționism, embargo, izolare internațională. Se strecoară și urita in-

cu excese regretabile, și croații și musulmanii, dar, la capătul decimărilor, la ora bilanțului, s-a putut consemna că nici o comună din Serbia sau Muntenegru n-a suferit o cît de mică avarie, în schimb o mare parte din Croația, precum și întreaga Bosnia s-au transformat în ruine. Buimăcite de irupția patimilor rudimentare, statele occidentale n-au găsit o modalitate eficientă de stăvilire a dezastrului, au întîrziat în mod culpabil să riposteze, iar cînd s-a prefigurat singura rezolvare hotărîtoare, intervenția armată,

supraputerile, care nu admiteau nici o crîncire în sectorul lor de patrulare. De netăgăduit rămîne și împrejuraarea că mai este răspîndit fanatismul local și chiar multiregional, fundamentalismul incorigibil, primejdios datorită naturii sale neraționale, imponderabile, și nu doar în citeva colțuri ale pămîntului ne întîmpină grandomania unor mici despoți, ispitîți, mult dincolo de logica anticipărilor, de acte de terorism, de imixtiune, de cucerire trufașă. Eșecul comunismului favorizează însă decisiv ieșirea planetei din orbita războaielor de anvergură. Simptomatice, Pavel Câmpeanu omite să specifice că e vorba de năruierea unui sistem; el recurge, precaut, la expresii mai voalate, limitînd proporțiile falimentului cînd îl circumscrie la stalinism, imperiu continental, stat postsovietic etc.

Nu e prea anevoios demersul de a descifra punctul de vedere pentru care se pledează, deși exprimarea nu e deschisă, francă, tranșantă. De ce să umblăm cu jumătăți de măsură? Pavel Câmpeanu nu acceptă în realitate o evidență: că în lume s-a impus, lipsită de concurență veritabilă, o formă de organizare social-politică, democrația parlamentară liberală, și că ordinea economiei de piață, în pofida deficiențelor și limitelor știute, este singura care asigură randamentul muncii și evadarea din stagnare. Nu atît Vestul introduce prin dictat și difuzează arbitrar modul propriu de dispunere a valorilor materiale și spirituale, cît mai degrabă Estul, prădat de o alternativă solidă, solicită sprijinul indispensabil din afară: concepția de lucru, capitalul străin, tehnologia avansată, procedeele de modernizare și de creștere a productivității, garantîndu-se implicit protecția socială și o existență decentă pentru fiecare. Îndărătnic în viziunea sa posomorită, defetistă, la Pavel Câmpeanu tabloul e prezentat voit de-a-ndoaselea: Răsăritul, și în special Balcanii, ar îndura o coercițiune samavolnică, „*Înclinațiile Vestului de a-și implanta modelul social în Est cu ajutorul unor presiuni financiare nu contribuie cituși de puțin la înseninarea atmosferei, ca și proiectul extinderii NATO*”. Iată, mărturisită, cauza tînguirilor. Destul de stranie derogarea de la adevăr la un observator care se remarcă odinioară, cum am spus, prin inteligență, discernămint, intuiție sigură! Pe panta antioccidentalismului și antiamericanismului, Pavel Câmpeanu va recruta aliați în spectrul politic românesc numai în partidul lui C.V. Tudor sau al lui Adrian Păunescu. Nu-l pune pe gînduri această coincidență?

Dus de iureșul contestării, cu toate că nu divulgă în întregime substratul rezervelor sale, analistul atinge și alte aspecte delicate ale confruntărilor. Bunăoară, atitudinea față de Rusia: „*Nu se poate exclude presupunerea că o politică occidentală mai puțin ofensivă ar fi putut tempera simpatia rușilor pentru Partidul Comunist și pentru Jirinovski*”. Atribuid întregă răspundere a vîlmășagului din societatea postsovietică poziției active a statelor apusene, Pavel Câmpeanu nu se abține să nu le recomande retragerea în propria găoace, izolarea, abandonarea bătrînelui continent unei neutralități stricte și unei dezarmări totale. În ce condiții de seră, rupt de vîltoarea veacului, și-a conservat autorul studiului din „22” candida sa filosofie politică? „*Confruntat cu disoluția blocului militar opus, blocul militar occidental ar fi putut decide să se*

S. DAMIAN

Repetat în contratimp

• Războiul din Bosnia a fost pentru Miloșevici și susținătorii săi singura modalitate de a menține puterea • Însă după terminarea lui s-a văzut că nici o comună din Serbia și Muntenegru nu a avut de suferit • În schimb, Croația și Bosnia au fost transformate în ruine • Buimăcite de irupția pasiunilor rudimentare, țările occidentale nu au găsit o modalitate eficientă de a stăvilii dezastrul • Deși eșecul comunismului favorizează decisiv ieșirea planetei din orbita războaielor de anvergură, Occidentul nu se îmbată cu iluzia că instinctele de revanșă se potolească prin citeva apeluri pacifiste • Existența Organizației Atlanticului de Nord este, așadar, esențială, singurul său scop fiind apărarea, ocrotirea și evitarea escaladărilor • Extinderea sa înseamnă extinderea zonei în care pacea este garantată • Renunțarea la integrarea europeană ar arunca România în mizerie și haos și ar accentua sentimentul de insecuritate și vulnerabilitate •

sinuare că războiul s-a tărăgănat și deoarece ambițiile Vestului se împotriveau, pasămite, retezării agresiunii („unii membri ai Uniunii Europene puteau fi interesați (...) în anumite modalități ale desfășurării lui”). Într-un alt paragraf se admite însă ca logic și inevitabil acordul de la Dayton.

Comuniștii sîrbi și războiul din Bosnia

E curios că Pavel Câmpeanu nu catadicscește să precizeze limpede cine a fost vinovat de declanșarea oribilei conflagrații, ceea ce majoritatea cronicarilor politici de la gazete prestigioase și istoricii calificați, bizuindu-se pe cercetarea scrupuloasă a datelor, au stabilit în afara oricărui echivoc: invazia a fost rețeta aleasă de comuniștii sîrbi, sub conducerea lui Miloșevici, pentru a menține neștînjinit puterea. Sub flamura naționalismului, ideea-miraj a Marii Serbii, se cimenta miraculos unitatea colectivă, neocolindu-se riscul cetroiporii de teritorii străine, al distrugerii de orașe și sate, al vărsărilor de sînge fără noimă. La exaltarea sălbatică a inițiatorilor conflictului au răspuns,

au șovăit multă vreme, socotind, pe bună dreptate, că o populație contaminată isteric de șovinism, instigată spre ferocitate de o propagandă la nivel visceral, va rezista intimidărilor nebunești, jertfind bunurile, familiile, copiii, și de aceea nimeni nu se putea încumeta cu inima ușoară să aprobe această alternativă.

O remarcă pătrunzătoare a comentatorului merită să fie reținută (în această zonă europeană, prăbușirea conglomeratului sovietic, „absența unei (...) puteri dominante, absență a marelui adversar comun, creează pentru populațiile din Balcani un spațiu fără precedent în care se reactualizează străvechile lor adversități mutuale”). Totuși, ar fi fost corect un adaos: dispariția bipolarității, adică hegemonia celor două supraputeri pe plan mondial, a însemnat, prin încetarea expansionismului rusesc, abolirea războiului rece, stingerea unor focare de încordare altădată permanente (Angola, Mozambic, Nicaragua, Afganistan, Orientul Apropiat, Vietnam). Evident, s-au mai păstrat puncte răzlețe sau mai puțin răzlețe de incertitudine, explozive, unele poate revigorate tocmai o dată cu scăparea de sub veghea celor doi cerberi neîndurători,

dizolve la rîndul său". Naivitate? Orbiere? Oare chiar nu pricepe comentatorul că NATO a fost concepută ca o asociație militară de apărare în fața posibilelor amenințări, și a nu a provocat niciodată vreo înfruntare belicoasă în cele câteva decenii de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, că în regiunea unde e în vigoare pactul respectiv domnește destinderea, conc lucrarea, voința de unitate europeană și de zămislire a unui viitor comun integrat, în pofida unor disensiuni și jocuri de interese naționale mereu vii?

Riscurile renunțării la integrarea europeană

Țările care revendică azi includearea în NATO apreciază clarvăzător o experiență pozitivă verificată, vor să se rezeme pe un angajament temeinic ca un scut în fața unei eventuale re-secușii a expansionismului cu care a cochetat de veacuri un vecin cu un imens teritoriu, adesea năbădăios și brutal. „Autodizolvării i s-a preferat extinderea”, se lamentează Pavel Câmpeanu și din nou se întilnește într-o companie nu prea onorabilă cu vajnicii campioni autohtoni ai închiderii și ai separării de Apus. Spre norocul popoarelor din Est, soarta lor nu se decide pe baza unor calcule întocmite de strategii de cafeana, cu reprezentări infantile, care se mai îmbată cu iluzia că instinctele de revanșă se potolesc din senin prin câteva apeluri pacifiste, prin propagarea blajinității și a nonviolentei. Pină și ecologiei („verzii”) din Germania, bunăoară, care au trimbițat în politica lor externă formula desființării tuturor blocurilor militare, au corectat treptat schema lor rigidă, confrunțați cu barbare răbufniri pe scară planetară. Cine le poate ține în șah? Pentru România, o astfel de opțiune, de renunțare la NATO și la integrarea europeană, ar fi catastrofală, fiindcă ar instaura imobilismul social-politic, mizeria inevitabilă a unor categorii întinse ale populației și impasul pe toate planurile de existență. În plus, s-ar înrădăcina sentimentul de vulnerabilitate. O țară mică, pașnică, fără veleități de cucerire, s-ar descoperi slabă, fragilă, dependentă de capriciile unor națiuni mai puternice, cuprinse poate de o forță distructivă.

Dilemele diplomației occidentale

Ar fi absurd să se nege stufozitatea și ambiguitatea problemei rusești. După înfrîngerea socialismului în competiția cu capitalismul, ajunsă la

o înțelegere atocuprinzătoare cu Gorbaciov și apoi cu urmașul său, Elțin, America s-a ciocnit de o inedită sfidare. Nu mă opresc la complicata chestiune a reducerii și nimicirii arsenalului nuclear. Spațiul uriaș al fostei Uniuni Sovietice devenise, în urma capitulării, un vacuum neliniștit, care se cerea umplut repede și temeinic. Statele Unite nu puteau recurge direct la resursele lor militare, repetind experimentul lui Stalin, care a dilatat la maximum sfera sa de stăpînire utilizînd forța baionetelor, proclamînd granițele, după o expresie celebră, acolo unde a pus piciorul Armata Roșie. Din repertoriul de exercitare a influenței era exclusă pentru Vest și metoda, brevetată cu tupeu de ruși, de a înscăuna regimuri favorabile prin edict emis din exterior, jucînd totodată în interior comedia alegerilor libere și a voinței populare. America și puterile occidentale pot miza doar pe timp și răbdare, menținînd un răgaz de stabilitate și destindere în care democratizarea treptată, virtuțile economiei de piață, justetea politicii de promovare a drepturilor omului, a toleranței, a conviețuirii relaxate să-și demonstreze rodnicia.

Într-o lucrare de sinteză substanțială, Henry Kissinger a evidențiat dilemele diplomației americane: de la o strategie globală, concentrată asupra unui unic adversar care trebuia îngrădit, silit să reacționeze rațional și progresiv, strategie care subordona celelalte amănunte acestui deziderat, s-a trecut spre o cuprindere mult mai nuanțată a fenomenelor în care se iau în considerare nenumărați factori specifici, diversificați după loc și momentul istoric precis. Refuzînd să fie jandarmul planetei, America se simte obligată, prin marele potențial militar cu care ea singură este dotată, să intervină energic, drastic în cele din urmă, cînd nu se mai poate spera la o altă mîntuire, pentru a curma măceluri, cotropiri, uzurpări de autoritate. Așadar, restructurată pentru a îmbrățișa și cazul dificil al Rusiei, component de seamă în stabilitatea lumii, politica Vestului e nevoită să însumeze uneori impulsuri contradictorii: să susțină fracțiunile apropiate de ideile de democrație, cit se profilează ele pe eșichierul existent, deși sînt subrede sau neconsecvente, neevitînd deraiieri criminale (vezi criza Ceceniei); să distribuie credite, masive donații, sugestii concrete de conduită, ca să excludă colapsul economic, dejucînd și preîntîmpinînd totodată cățărarea la cîrmă a unor retrograzi ireponsabili, treziți în posesia unor arme infernale și dușuși, în delirul lor imperial de întindere, să tulbure liniștea lumii. Nu se

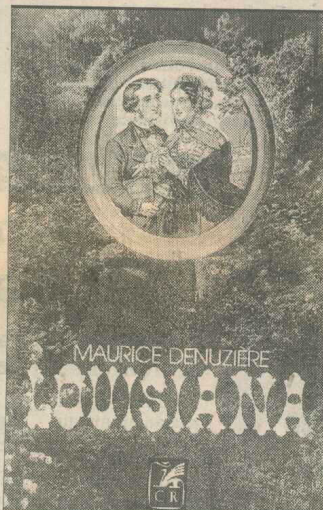
poate desconsidera și în perspectiva acestor evoluții de nedorit nevoia de protecție a țărilor care au fost o jumătate de secol captive și victime tocmai ale arbitrarului sovietic.

NATO – parte componentă a unei culturi a securității în Europa

Și Pavel Câmpeanu concede că Rusia poate fi un factor de clătinare a echilibrului, fiind în stare să periclitizeze prin toanele ei de gigant pacea planetei. Totuși, ca un tropism, muștrărea, cînd vine, se adresează tot Occidentului, care cică încurcă lucrurile inabil, își joacă zgomotos mușchii, întăritînd un urs în hibernare. Concret, polemica se învrîtește în jurul unei inițiative. Mărul discordiei? Extinderea NATO. Și analistul strecoară iar o suspiciune prea puțin loială: „Pentru cei care privesc cu rezervă acest șiret proiect nu este sigur dacă protecția militară occidentală față de o Rusie slăbită servește mai mult intereselor protejaților sau cele ale protectorilor”. Se resuscită, în acest fel dichisită, actual uzata teză de marxism vulgarizator că intențiile Vestului sînt egoiste, cinice, uzurpatoare, că pretenția de a sosi în ajutorul celor ce reclamă ocrotirea este pur demagogică. Frumoasă

recompensă inopinată rezervată aceuiași prompetist de tristă speță, C.V. Tudor, trooperul dimbovițean al cataclismului mondial!

De curînd, Volker Rühle, ministrul german al Apărării, a vorbit la Washington despre rolul aparte jucat de NATO. Citînd acel discurs, Pavel Câmpeanu ar putea desprinde unele concluzii care dezminț total interpretările sale circotoase. NATO s-a înscris ca o parte componentă a unei culturi a securității în Europa. Niciodată n-a avut mai mulți simpatizanți ca azi. Țelul principal este îndiguirea instabilității. O atenție specială se atribuie eliminării surselor de încordare la periferia continentului, străduinței de a crea condiții de cooperare și de bună înțelegere noilor adepți. Organizația militară nu se îndreaptă împotriva nimănui, scopul rămîne doar apărarea, ocrotirea, evitarea escaladării. Extinderea NATO implică lărgirea zonei în care e garantată pacea. Prezența mai accentuată a Americii în angrenajul securității Europei indică o evoluție extrem de pozitivă. Nu există semne importante de antiamecanism în Europa de azi, spre deosebire de situația mai diversificată din deceniile trecute. Sînt cîteva adevăruri simple, solide, care, asimilate, fac de prisos interminabilele divagații, înălțate pe o retorică ieșită din uz.

MAURICE DENUZIÈRE LOUISIANA

Traducere din limba franceză de Mioara și Sorin Apolzan; coperta – Anamaria Smigelschi; 524 pagini, 8.160 lei

Istoria unor personaje imaginare sau reale, istoria conacului de la Bagatelle, cu aleea sa străjuită de stejar seculari, istoria unei provincii surprinse în epoca de aur a Sudului, în fine, istoria conflictului dintre Nord și Sud, ce opune „aristocrația bambacului” pragmatismului liberal și democratic al yankeilor și, în ultimă instanță, două mentalități și două lumi: Lumea Veche și Lumea Nouă, din care se naște sub ochii noștri, nu fără dureri, mitul Americii moderne – aceasta este „saga louisianeză”, cum își subintitulează Maurice Denuzière romanul. Dincolo de istorie și document, un ținut magic, dominat de prezența fabulosului Mississippi, „Părintele Apelor”, cum îl numeau indienii în legendele lor, și o natură luxuriantă și misterioasă, cu parfumuri amietoare și tari, degajînd un senzualism aprins, impregnat în firea locurilor săi. Violenta pasiunilor și ambițiilor, amestecul de puritate și viciu, de primitivism și rafinement pun adesea personaje în situații conflictuale și tragice, analizate de autor într-un stil alert și tensionat.

Lectură fascinantă pentru toate gusturile și pentru toate vîrstele. *Louisiana* este, fără îndoială, unul din *best-sellers*-urile ultimelor decenii, dovadă și această ediție în limba română, a douăzecea versiune a acestui roman, tradus pe toate meridianele lumii.

Muzeul european al anului 1996

Premiul european al anului 1996 a fost decernat Muzeului Țăranului Român din București. Pe 18 mai, trofeul a fost înmînat de Regina Fabiola a Belgiei directorului muzeului Horia Bernea. Acest premiu, inițiat de Consiliul Europei în 1973, este destinat muzeelor noi sau care au cunoscut o reorganizare considerabilă. De-a lungul anilor, țările cu

cele mai multe muzee premiate au fost: Anglia, Olanda, Germania și Franța. La decernarea premiului european sînt luate în calcul diverse aspecte, de la gradul de interes al colecțiilor și expozițiilor la publicațiile și serviciile auxiliare oferite de muzeu publicului. Aflat în competiție cu alte 63 de muzee prestigioase din întreaga Europă, Muzeul

MUZEUL ȚĂRANULUI ROMÂN
ROMANIA
BUCUREȘTI
SOS. BISEPTEI nr. 3

Țăranului Român din București a fost apreciat de către cei 13 membri ai jurului internațional ca avînd „cel mai înalt nivel european în materie de prezentare estetică și (...) o calitate imaginativă rar egalată”. A impresionat modul în care „excepționalele” colecții ale Muzeului Țăranului Român a fost păstrate în perioada comunistă. (L.C.)

EDITURA ARS LONGA

TOMÁŠ ŠPIDLÍK CALEA SPIRITULUI

(traducere și note de Eduard-William Fărtan și Christian Tămaș; 176 pagini, 5.500 lei)

Alături de *Izvoarele luminii*, *Calea spiritului* caută prin valoarea de netăgăduit a conținutului său, poate mai mult ca niciodată, interpretarea și analizarea conceptelor creștine fundamentale și aplicarea lor la o serie de mari opere literare și artistice universale. Cartea se vrea a fi o sinteză a celor mai importante concepte spirituale ce au stat și stau la baza gîndirii filosofico-religioase a orientului și occidentului creștin.

Str. Elena Doamna nr.2, Iași 6600, România. Tel. 40(0)32-21.50.78, Fax 40(0)32-21.16.85

Noi tehnologii de comunicare: învățămîntul la distanță

În cadrul Tîrgului Internațional de Carte (București, 5-9 iunie 1996), Fundația Artexpo, în colaborare cu Fundația Soros și Academia de Teatru și Film au organizat primul Salon de Publicații Multimedia din România. Acest salon și-a propus să familiarizeze publicul românesc cu noua formă de comunicare.

Ce înseamnă multimedia? Nu există o definiție definitivă pentru acest termen, și chiar marile dicționare ezită în privința lui, dîndu-i mai multe interpretări, spune d-l Horia Murgu, șeful Catedrei Multimedia de la ATF. Multimedia este o combinație de text, imagine, sunet, animație și film, realizată prin intermediul computerului.

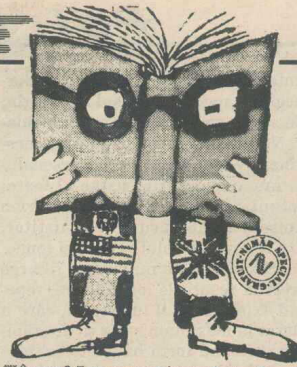
Fotografia, filmul, arta grafică, televiziunea, telefonul, radioul etc. se regăsesc în noua tehnologie de comunicare. Multimedia a existat și înainte de inventarea computerului: tiparul, care a combinat textul cu imaginile, sau filmul, care înseamnă imagine, sunet și text în același timp, sînt cîteva exemple. Dar multimedia s-a dezvoltat spectaculos o dată cu apariția calculatorului electronic, capabil să integreze cele mai diferite forme de comunicare, fără nici o limitare sau condiționare.

Despre unele din izvoarele multimedia și despre avantajele

acestui tip de comunicare a vorbit profesorul american Howard Frederick, de la Departamentul de Comunicație al Colegiului Emerson din Boston, într-o masă rotundă organizată în cadrul Salonului Multimedia (vineri 7 iunie).

Comunicarea multimedia este folosită pe scară largă în universitățile americane. 3.700 de universități din SUA sînt conectate la Internet, ceea ce dă acces studenților la o cantitate uriașă de informații. Ei au acces la bibliotecile din întreaga țară și din lume și se pot abona la numeroase publicații, pe care nu le primesc tipărite, ci direct în computer. Tot prin Internet, studenții de la o universitate pot participa la cursurile organizate de alte universități.

La ora actuală există cîteva sute de universități în întreaga lume care oferă cursuri pe Internet, accesibile oricui este conectat la Internet, fie că se află în nordul Canadei, în România, în Antarctica sau la bordul unui vapor. În felul acesta s-a creat învățămîntul la distanță, sau învățămîntul virtual. Profesorii și studenții nu mai stau față în față, ci se află în colțuri diferite ale lumii. Ei formează o comunitate virtuală. Există programe de masterat care sînt în întregime virtuale, profesorii

Tîrgul Internațional de Carte București 1996

și studenții nu ajung să se întâlnească vreodată. Acest sistem de învățămînt nu se poate substitui învățămîntului față în față, dar îl poate îmbunătăți și poate anula distanțele ce-l separă pe profesori și pe studenți. De asemenea, prin intermediul poștei electronice, studenții pot primi și trimite mesaje în întreaga lume și pot lua parte la saloane de discuție virtuală, în care conversațiile se poartă prin computer. Dacă la computer se atașează o cameră de luat vederi, cei ce intră astfel în contact unii cu alții se pot vedea și auzi.

Comunicarea prin computer a schimbat mult nu numai viața studenților, ci și pe a profesorilor. Aceștia încearcă să folosească mijloace cât mai „colorate” pentru a atrage studenții. După o pregătire de numai 8 ore, orice profesor devine capabil să realizeze pe calculator grafice și imagini colorate, foarte atrăgătoare, pe care le utilizează în comunicarea cu studenții. Echipamentele necesare sînt destul de puțin costisitoare. De exemplu, o

cameră de luat vederi costă doar 99 de dolari.

Unele dintre aceste modalități de comunicare au fost posibile de mai bine de 20 de ani, spune prof. Frederick, prin intermediul sateliților, ceea ce le făcea însă extrem de costisitoare. Astăzi, ele devin din ce în ce mai accesibile. Peste 50% din locuințele americane dispun la ora actuală de computer, care a ajuns mai utilizat decît televizorul. Toată America Latină este conectată la această rețea. Și Europa de Vest cunoaște aceeași explozie informațională, care se va extinde, încetul cu încetul, spre Est. În cea 18 luni, România va trăi, la rîndul ei, o explozie în domeniul comunicării prin Internet, apreciază prof. Frederick.

Primii pași în această direcție au fost deja făcuți. Trei universități românești (Academia de Teatru și Film, Universitatea „Politehnica” din București și Academia de Arte Vizuale din Cluj) participă la proiectul TEMPUS „Comunicare audiovizuală pe baza tehnologiilor informatice”, finanțat de Comisia Europeană prin programul Phare și de Fundația Soros. Proiectul urmărește să promoveze comunicarea audiovizuală în procesul de învățămînt. Studenții sînt stimulați nu doar să folosească informația de pe Internet, ci să devină la rîndul lor producători de informație. La sfîrșitul celor trei ani cit va dura proiectul, studenții vor avea acces la texte de curs și alte informații care le sînt necesare înmagazinate pe CD-ROM-uri.

OANA ARMEANU

Drepturi individuale/drepturi colective

Numărul 2 al revistei Altera, editată de Liga Pro Europa, conține un interesant grupaj de studii pe o temă aprins discutată: drepturi individuale/drepturi colective. Deși sistemul european de protecție a drepturilor omului a devenit tot mai complex și coerent, instituțiile europene sînt încă frămîntate de controversa legată de recunoașterea sau respingerea drepturilor colective. Războiul din fosta Iugoslavie a condus, pe de o parte, la ideea că recunoașterea unor drepturi colective ale minorităților ar destabiliza sistemul statal european. Pe de altă parte, acest război a condus la trasarea unor frontiere etnice, ceea ce înseamnă recunoașterea unor drepturi colective. Această inconsecvență, sînt de părere autorii acestui grupaj de studii, arată că factorul politic domină încă sistemul protecției minorităților în Europa. Efectul este că tratamentul minorităților variază în limite mult prea largi, de la statutul suedezilor în Finlanda la „absența” minorităților în Grecia, ceea ce duce la creșterea neîncrederii minorităților față de acest sistem.

Studiile din acest volum sînt semnate de specialiști în probleme de drepturile omului: Jack Donnelly, profesor la Universitatea din Denver, SUA, autor al mai multor cărți despre drepturile omului; J. Herman Burgers, autor al Convenției împotriva torturii și altor tratamente și pedepse crude, inumane sau degradante, adoptată de ONU în 1984; Douglas Sanders, profesor la Universitatea din Vancouver, Canada, autorul unor lucrări despre discriminarea rasială. Autorii consideră că există drepturi de grup, diferite de drepturile individuale, dar că acestea nici reprezentanții statelor, nici ai minorităților nu fac o justă diferențiere între ele. Statele refuză o serie de drepturi individuale sub pretextul că ar fi drepturi colective, iar minoritățile au tendința de a vedea în toate drepturile lor drepturi colective, ceea ce le face argumentația foarte vulnerabilă.

REVISTA PRESEI

Noroi și catifea

Parlamentarii și ziaristii unguri cer revizuirea Tratatului de la Trianon

Mai mulți parlamentari au luat poziție împotriva Tratatului de la Trianon în ședința Parlamentului ungar din 4 iunie (data încheierii acestui tratat în 1920), citim în Adevărul (miercuri 5 iunie 1996), care citează Rompres. Ei au declarat tratatul nedrept, pentru că a desființat cel de-al șaselea stat ca mărime din Europa și au cerut „autonomie națională deplină pentru maghiarii”, „revizuirea verdictului de la Trianon”, promovarea în toate forurile internaționale a drepturilor colective ale minorităților etc. Ei au afirmat, de asemenea, că Ungaria ar trebui să intre în Uniunea Europeană, astfel încît nici o parte a maghiarimii să nu rămînă în afară.

În consonanță cu politicienii se află și scriitorii unguri, aflăm dintr-o corespondență de la Budapesta, publicată de același cotidian. Circa 200 dintre aceștia s-au înfîlțit pentru a pune bazele Societății Trianon pentru Dreptatea Ungară și a Fundației pentru Dreptatea Ungară. Dacă minoritățile maghiare de peste granițe nu pot obține drepturi speciale, cum ar fi dreptul la autodeterminare, și nici autonomie teritorială, atunci singura soluție este modificarea frontierelor, a declarat cu acest prilej istoricul Ernő Raffay, fost secretar de stat în Ministerul Apărării. El a mai afirmat că Ungaria a ratat după '89 cîteva prilejuri de redobîndire a unor teritorii ce i-au aparținut. Astfel, ar fi putut să profite de divizarea Cehoslovaciei, cînd, pentru un scurt interval, Slovacia încă nu exista „de jure” și nu avea nici posibilitatea de apărare armată, sau de conflictul serbo-croat. Ziaristul István Kocsis a apreciat că nu Ungaria suferă de psihoza Trianonului, ci statele care au beneficiat de pe urma dezmembrării ei. Acestea, refuzînd dreptul minorităților la autodeterminare, ar fi încălecat tratatul de la 4 iunie 1920, ceea ce justifică revizuirea acestuia.

Cum a furat C.V. Tudor titlul „România Mare”

Expres Magazin nr. 301 (4-11.06.1996), sub titlul „România Mare - un titlu furat!”, dezvăluie modul în care Corneliu Vadim Tudor și-a însușit numele unei organizații anticomuniste și a ziarului publicat de aceasta în clandestinitate, după instalarea comuniștilor la putere. Organizația „România Mare” a fost înființată în anul 1948 de către Dorin Sidorciuc, inginer agronom, Aurel Golimas, istoric, Iosif și Constantin Florescu. Ei au recrutat apoi numeroși membri, mai ales din București și Timișoara. În 1949 au tipărit la Timișoara ziarul România Mare, în 1.500 de exemplare, pe care le-au difuzat prin poștă. Membrii organizației au fost arestați de Securitate. Dorin Sidorciuc a fost condamnat la 10 ani de închisoare. La eliberare a fost trimis cu domiciliu forțat în Bărgan timp de 5 ani. O soartă asemănătoare a avut și istoricul Aurel Golimas.

Cînd a ales titlul publicației sale, Corneliu Vadim Tudor știa că este un furt. La 13 iulie 1990, el îl batjocorea în România Mare, într-un text semnat Alcibiade, pe Dorin Sidorciuc și afirma că acuzația de furt pe care i-o aduce acesta nu poate fi luată în serios, deoarece sintagma „România Mare” nu e invenția și proprietatea nimănui. E-adevăr! Însă frontispiciul ziarului făcut de Dorin Sidorciuc, și pe care C.V. Tudor l-a copiat întocmai, este proprietatea celor ce l-au creat.

Logodna Principesei Margareta

România liberă (luni 10 iunie 1996) anunță logodna Principesei Margareta cu actorul român Radu Duda. Ceremonia religioasă va avea loc pe 21 septembrie 1996, la biserica ortodoxă din Lausanne, unde Principesa Margareta a fost botezată.

Principesa s-a născut la Lausanne. Este licențiată în Sociologie, Științe Politice și Drept Internațional la Universitatea din Edinburg. D-l Radu Duda s-a născut în România, într-o familie de medici. A absolvit Academia de Teatru și Film din București. A lucrat apoi ca actor și profesor în țară, în Franța, Anglia, Belgia, Israel și Africa.

OANA ARMEANU

IRINA COROIU

Chira Chiralina după Panait Istrati regia Cătălina Buzoianu

„Toată frumusețea vine din inima noastră!” Acestor cuvinte par a le fi căutat și găsit echivalență scenică semnatarul acestui spectacol: autoarea scenariului și a regiei, Cătălina Buzoianu, creatorii decorului și costumelor, Irina Solomon și Dragoș Buhagiar, orchestratorul partiturii muzicale, Nicu Alifantis. Ei înșiși fii ai Brăilei, cu opera istratiană în sine, au izbutit să pună la punct un complex mecanism sinestezic mnemotehnic. Pagini întregi de amănunțite descrieri (din *Chira Chiralina*, din *Neranțula*, mai puțin din *Mihail*) sînt metamorfozate în tablouri emblematice, evocînd vizual, auditiv și chiar olfactiv o lume de mult apusă, la început de secol fixată în proză de „un vagabond de geniu” ce „gîndea în imagini de basm” meritînd a fi teaurizate „sub cupola de sticlă a unui muzeu public”.

către *Neranțula* (eleva Crina Novac, excelentă), copila-prostituată, ingenună victimă a iubirii, anticipată în jertfă de mireasa nenunțită a altui episod de odisee.

Astfel alternează, se suprapun și se intersectează teme și motive ale eposului autohton și ale celui oriental, de un pitoresc rafinat la maximum.

Firele de nisip cernute de mina unei fetei în deschiderea reprezentației sugerează însuși travaliul gingaș de reconstituire a nestatorniciei existenței, consumată în deșertăciune, undeva pe un ponton al amintirilor.

În acordurile muzicii executate live de un taraf cu trei (din nou trinitatea!) soliști virtuozii (Mircea Bodolan, Wanessa Radu, Nicolae Budescu) și un cor cu expresie vocală remarcabilă (datorată Ilenei Cârstea Simion) evoluează într-un desen coregrafic pe cit de discret, pe atît de ferm

TEATRUL „MARIA FILOTTI” – BRĂILA

Sugestia exegetului (Perpessicius, și el brăilean) a fost inspirat materializată: amintind de un faimos dulap cehovian, jucînd rolul madlenei proustiene și avînd virtuțile bergmaniene ale conviețuirii virstelor într-o temporalitate bergsoniană, în centrul spectacolului pulsează, vascularizînd întreaga viziune, un chioșc cu uși-ogîlindă, zugrăvit în nuanțe de gri, cenușiu indicînd simbolic învierea morților.

Element cronotopic, lumina crepusculară dă tonul melancolic necesar suitei de rememorări iscate de protagonist, acel Adrian Zograffi alter-ego al scriitorului, secundat de prietenii-tovarăși de drum Stavru, Saleggiul, și Mihail, refugiatul rus. Printr-un (neglijabil) viciu de adaptare și de distribuție, principalul edecar al vieții devine Bujor Macrin, interprețul personajului tarat, dar totuși cel mai moral în reflecție, fratele atît de des invocatei Chira Chiralina, „patroana eponimă a Brăilei”. Eroina eclipsată de propria mamă, printr-un efect foarte modern de dispersie întru potențare, cele două interprete ale fiicei, bruneta Alina Nedelea și blonda Mihaela Trofimov, trebuind să se supună exaltării exuberante foarte tinerești a actriței Claudia Bratu, care susține cu o grație nonsalantă pledoaria epicureană testamentară: „Trăiești, copiii mei, după cum vă place, să nu regretați nimic în ziua judecării de apoi (...) Și dacă sîntem cum sîntem, e pentru că așa a vrut Dumnezeu!”.

La rîndu-i, această propovăduitoare a moravurilor libere este dublată în ordinea demonstrației regișorale de

(mişcarea scenică Mălina Andrei) ansamblul trupei brăilene, care ia aplauze la scenă deschisă: promena-da, gura mahalalei, bordelul.

Încet-încet, spectatorul e prins în virtutea caleidoscopice, provocator, și purtat pe potecile circulare ale subconștientului, invitat să deguste tensiunea aventurii (fie ea inițial doar o călătorie pînă la bilciul de la Slobozia), voluptățile amorului lasciv, ori patima trîndăvelii, savoarea cafelei, ori aroma purificatoare a tămîiei care se împrășteie în ambianța de perdieție a casei de toleranță. Un reflex ironic într-o mare de patetism (poate pe alocuri în exces) ce îngemănează ipostazele alegorice ale mentalităților etnice, cofraterne prin succesive și fluide ecouri ale freneziei paroxistice la extremele căreia s-a derulat însăși viața-vis a idealistului învins Panait Istrati. Acest „pelerin al dragostei frățești” care se spovedește declarînd: „Am vagabondat ca să aflu în oameni un pic de adevăr (...) Lumea nu piere atît de foame, de boală, de războaie, cît piere de neputința de a-și da inima pe față!”.

Este aceasta a treia stagiune dominată de prezența activ-incidentantă a inepuizabilei Cătălina Buzoianu, om de teatru complex (regizoare, scriitoare, profesoară, cercetătoare) care uimește și încîntă cu spectacolele sale atît de diferite ca factură. Această montare brăileană, la doar cîteva săptămîni de la premieră, a primit Premiul special al juriului la Festivalul internațional de teatru de la Piatra Neamț, ediția a 12-a.

Premiile Uniunii Scriitorilor pe anul 1995

Juriul pentru acordarea premiilor Uniunii Scriitorilor pe anul 1995, format din: Dan Cristea – președinte, Lucian Alexiu, Daniel Dimitriu, Alexandru George, Marius Ghica, Ion Mircea, Ion Hobana, Cornel Moraru, Eugen Negrici, Mihai Sin, Alex. Ștefănescu, s-a întrunit în ședința desfășurată pe data de 21 mai 1996 și a atribuit următoarele premii:

I. POEZIE

1. Constantin Abăluță. *Aceleași nisipuri*. Ed. Cartea Românească, București, 1995, 119 p.

2. Cezar Baltag. *Chemarea Numelui*. Poeme. Ed. Eminescu, București, 1995, 92 p.

3. Iustin Panța. *Familia și Echilibrul indiferent*. Ed. Arhipoleag, Tirgu-Mureș, 1995, 101 p.

4. Nicolae Popa. *Lunaticul nopții scitice*. Versuri. Ed. Cartier, Chișinău, 1995, 77 p.

II. PROZĂ

1. Alexandru Ecovoiu. *Saludos*. Ed. Est, București, 1995, 139 p.

2. Marius Tupan. *Rezervația de lux*. Ed. Fundația Luceafărul, București, 1995, 303 p.

III. DRAMATURGIE

1. Radu F. Alexandru. *Nimic despre Hamlet*. Ed. Cartea Românească, București, 1995, 88 p.

2. Răzvan Petrescu. *Primăvara la bufet*. Ed. Expansion-Armonia, București, 1995, 123 p.

IV. CRITICĂ ȘI ISTORIE

LITERARĂ
1. Z. Ornea. *Anii '30. Extrema dreaptă românească*. Ed. Fundația Culturală Română, București, 1995, 475 p.

2. Cornel Ungureanu. *Mircea Eliade și literatura exilului*. Ed. „Viitorul Românesc”, București, 1995, 181 p.

V. EDIȚII CRITICE

1. Al. A. Andriescu. *Gib Mihăescu – Opere 3 (Rusoaica)*. Ediție critică. Ed. Minerva, București, 1995

2. Simona Cioculescu. *Domnița nebănuțelor trepte*. Epistolar Lucian Blaga – Domnița Gherghinescu Vanea. Ediție îngrijită, prefață și note de Simona Cioculescu. Muzeul Literaturii Române, București, 1995, 183 p.

VI. ESEU-PUBLICISTICĂ

1. Dan Laurențiu. *Privirea lui Orfeu. Jurnal metafizic*. Ed. Enciclopedică, București, 1995, 276 p.

2. Mircea Mihăieș. *Cărțile crude. Jurnalul intim și sinuciderea*. Ed. Amarcord, Timișoara, 1995, 264 p.

VII. LITERATURA PENTRU COPII ȘI TINERET

1. George Arion. *Crimele din Barrintown*. Ed. Flacăra, București, 1995, 240 p.

2. Passionaria Stoicescu. *Poveștile primăverii*. Ed. Niculescu, București, 1995, 64 p.

VIII. TRADUCERI DIN LITERATURA UNIVERSALĂ

1. Jean Grosu – Milan Kundera – *Viața e în altă parte*. Ed. Univers, București, 1995, 304 p.

2. Mircea Ivănescu – Robert Musil – *Omul fără însușiri*. Ed. Univers, București, 1995, vol. I-III (384 p. + 456 p. + 464 p.); Robert Musil – *Opera postumă*. Ed. Univers, București, 1995, vol. IV-V (352 p. + 368 p.)

IX. DBUT

1. Ștefan Borbély. *Grădina magistrului Thomas*. Ed. Didactică și pedagogică, București, 1995.

2. Nicolae Coandă. *În margine*. Ed. Ramuri, Craiova, 1995, 46 p.

3. Augustin Frătilă. *Gramatica morții*. Ed. Cartea Românească, București, 1995, 110 p.

4. H.-R. Patapievici. *Cerul văzut prin lentilă*. Ed. Nemira, București, 1995, 381 p.

X. LITERATURA MINORITĂȚILOR

4 premii de debut
1. Fekete Vince. *Parázkönyv – Cartea cu jăratec*. Versuri în limba maghiară. Ed. Előretolt Helyőrség, Cluj, 1995.

2. Kelemen Hunor. *Minuszévek – Ani în minus*. Versuri în limba maghiară. Ed. Kriterion, București, 1995.

3. László Noémi. *Nonó*. Versuri în limba maghiară. Ed. Előretolt Helyőrség, Cluj, 1995.

4. Orbán János Dénes. *Hümériada – Himeriada*. Versuri în limba maghiară. Ed. Előretolt Helyőrség, Cluj, 1995.

Juriul, în unanimitate, a hotărît să acorde postmortem un premiu special scriitorului MIRCEA CIOBANU pentru contribuția lui deosebită la editarea și cunoașterea poeziei române contemporane.

Comitetul Director al Uniunii Scriitorilor a hotărît decernarea – Premiului Național de Literatură poetului GELLU NAUM – Premiului „OPERA MAGNA”: **Dicționarul Scriitorilor Români. Litera A-C**, Editura Fundației Culturale Române. Coordonații: Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu.

Sponsorii Premiilor Uniunii Scriitorilor din România pentru anul 1995 sînt:

- BANCA COMERCIALĂ ROMÂNĂ
- BANCA ROMÂNĂ PENTRU DEZVOLTARE
- BANCA „ION ȚIRIAC”

HUMANITAS
Cartea care dăruie

Cele mai noi apariții
CONFUCIUS
Analecte
SANDA STOLOJAN
Nori peste balcoane
Jurnal din exilul parizian
ANDREI PLEȘU
Chipuri și măști ale tranziției
DANIEL BERESNIAK
Francmasoneria
În curînd
TZVETAN TODOROV
Confruntarea cu extrema
Victime și tortionari în
secolul XX

Adevărul
literar și artistic nr. 323

- Eminescu în Str. Plantelor nr. 9-13: „Mă distrez studiînd ticurile colegilor, dar tot mă plictisesc” (un reporter necunoscut relatează în „Fântâna Blanduziei” din dec. 1889 întîlnirea cu poetul)
- Eminescu – versuri însoțite „adunate” de Al. I. Hodoș („Fântâna Blanduziei”, dec. 1889)
- Ion Luca Caragiale: „Modern” – monolog burlesc regăsit după 84 de ani
- Inedit. Cella Delavrancea: Nuiaua de alun
- Andrei Pleșu: Plecarea din lume a țărânului român
- De ce s-a sinucis scriitorul sovietic Alexandr Fadeev?

Lingvistică și politică

Vineri 7 iunie 1996, la ora 9 dimineața, în sala Senatului, o delegație a GDS (Mihai Șora, Ștefan Aug. Doinaș, Ana Șincăi, Radu Filipescu și semnatarul acestui text) s-a întâlnit cu delegația Parlamentului Republicii Moldova la Consiliul Europei. Inițiativa aparține colegilor de peste Prut.

Componența delegației de la Chișinău permitea unui observator să perceapă diferențele de opinie serioase din Parlamentul Republicii Moldova. Din partea GDS au venit la întâlnire cei care și-au manifestat disponibilitatea pentru acest dialog. Întimplător sau nu, aceștia au exprimat la această întâlnire, în mod cu totul spontan, opinii destul de apropiate. Caz aproape rar, pentru că Grupul pentru Dialog Social se confruntă din ce în ce mai mult cu diferențele de opinie, acceptate prin statutul său. Una dintre ocaziile marcate de manifestare a acestei diferențe a fost, la sfârșitul lui 1994, discuția în jurul studiului, semnat de Gabriel Andreescu, Renate Weber și Valentin Stan, despre Republica Moldova, realizat de Centrul de Studii Internaționale și publicat apoi, împreună cu opinii pro și contra, în numărul 4 din 1995 al revistei „22”. După discuția destul de furtunoasă din decembrie 1994 a aceluiași studiu (ale cărui demonstrații majoritatea membrilor GDS nu și le-au asumat), Centrul de Studii Internaționale, recent înființat la acea dată, a renunțat să mai poarte sigla GDS-ului. (De altfel, dintre semnatarii studiului numai Gabriel Andreescu este membru al Grupului.)

La tradiția acestor opinii diferite, membrii GDS prezenți la întâlnirea din 7 iunie 1996 cu parlamentarii din Republica Moldova au făcut frecvente referiri, fiind astfel clar că fiecare se reprezintă pe sine în ceea ce spune. S-a spus și că studiul despre Republica Moldova, realizat de Centrul de Studii Internaționale în 1994, nu reprezintă opinia oficială a GDS (așa cum e posibil să fi crezut unii dintre parlamentarii de la Chișinău înainte de această discuție). Membrii GDS prezenți la întâlnirea de săptămâna trecută au constituit o echipă cu un discurs coerent, plind pentru amplificarea relațiilor culturale dintre România și Republica Moldova și pentru sporirea eforturilor comune în favoarea rezolvării cazului Iașcu și a celorlalți deținuți de la Tiraspol. (Discuția o vom prezenta în „22”, într-unul din numerele viitoare.) Eșantionul Parlamentului din Republica Moldova a oferit imaginea unor mari rupturi nu doar în privința opiniilor politice, ci și a stilului diferit de a purta un dialog. La una dintre extreme s-a situat discursul lui Vladimir Solonari, președintele Comisiei pentru drepturile omului și minorități naționale, în replică la o banală afirmație a mea. Eu afirmasem, în trecere, că limba vorbită în Republica Moldova este limba română și că aceasta este o discuție pe care știința, nu politica o lămurăște. Vladimir Solonari (doctor în istorie) și-a exprimat irit

dezamăgirea că și la această întâlnire s-au discutat „aceleași probleme pe care le discutăm mereu” și „revenim la aceeași așa-zisă problemă a limbii”. „Dumneavoastră sinteți la Balcani, înțelegeți?”, ne-a spus, „Moldova nu este țara din Balcani, dar dumneavoastră în Balcani sinteți. Pilde concrete în fața dumneavoastră este. Iată, fosta Iugoslavie, o singură limbă care se numește de trei sau patru feluri. Sau Macedonia. Aceasta este o limbă sau un dialect? Să mai pretindeți că nu e problemă politică? Pretindeți mai departe! O să înțelegeți mai bine situația din Moldova? Asta-i Grupul pentru Dialog Social?! Asta-i dialog?! Asta-i înțelegere?! Una și aceeași limbă se numește într-un fel în diferite locuri și nu este nici problemă din asta!

GABRIELA ADAMEȘTEANU

Europa de sud

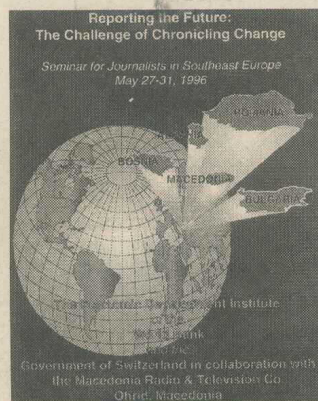
Și între timp și la noi așa să fie. Să nu facem probleme din denumirea limbii. De risul lumii”.

La începutul discursului său, auzind afirmația „așa-zisa problemă a limbii”, am fost nerăbdătoare să-i răspund. Mi-am amintit de îndepărtata vreme a studenției mele, din anii „deschiderii”, când tezele staliniste despre limbă erau puse la zid și o dată cu ele conceptul de „limbă moldovenească”, care ni s-a părut incredibil de absurd. Am vorbit mai târziu la Heidelberg, în Germania, cu un reputat savant al domeniului, Klaus Heitmann, care scrisese pe tema identității dintre limba română și limba moldovenească studii de specialitate în revistele academice internaționale și din cauza aceasta nu mai primea viză în URSS, și mai ales în Republica Sovietică Socialistă Moldovenească. A recunoaște că în România și Republica Moldova se vorbește aceeași limbă, fapt pe care orice filolog romanist din întreaga lume îl știe, nu înseamnă, firește, un atentat la independența și suveranitatea Republicii Moldova. Franceza și engleza vorbite în Canada, franceza vorbită în Belgia, engleza americană din Statele Unite etc. n-au avut nevoie să-și travească realitatea științifică ca limbi oficiale ale unor state al căror statut nu-l pune nimeni în discuție.

Dar tot ascultându-l pe Vladimir Solonari (surse care vor să-și păstreze anonimul) îl apropiu de gruparea Edinstvo, având ca țel principal refacerea Uniunii Sovietice, am renunțat să mai spun ceva, cu toate că, tocmai

întoarsă după o călătorie de o săptămână în Macedonia, eram informată direct de la sursă în privința limbii macedonene. „Este aceeași problemă ca și la voi cu limba română și cea moldovenească”, mi-a spus, zîmbind, o cercetătoare științifică bulgară, specialistă în filologie romanică.

Lui Vladimir Solonari (care ne invita ironic să trecem prin Parlamentul României o lege prin care să decidem și noi că limba moldovenească este limba română, ca și când decizia politică și votul pot decide în privința sintaxei, a gramaticii, a lexicului etc., consolidate în sute de ani, de la o generație la alta) nu i-am replicat nici dacă România este „țară din Balcani” sau nu. Îmi pusesem această întrebare și eu, în drumul spre Macedonia,

văzând familiaritatea peisajului care rula prin fereastra vagonului de tren, în această călătorie, dar fără intonația peiorativă a președintelui Comisiei pentru drepturile omului și minorități naționale din Republica Moldova. De altfel, și în România una din prejudecățile curente este de a da o conotație permanent ironică acestui cuvânt neutru, „balcanic”. Strict geografic vorbind, România nu este o țară balcanică, dar o parte a ei aparține acestei arii istorice și culturale comune, așa cum altă parte a ei aparține, cultural și istoric, Europei Centrale. Pe hărțile istorice ale României se întreține frontierele culturale ale celor trei imperii, cu fluxul și refluxul lor. Negarea acestei realități trecute (sau ignorarea lor) este o încercare stupidă de uniformizare și sărăcire a unor potențiale neexploatate, începând cu cel turistic.

În fapt, o eroare științifică, de același grad ca și limba moldovenească.

Prin Serbia spre Macedonia

Institutul de Dezvoltare Economică al Băncii Mondiale, în colaborare cu guvernul Elveției și cu radioul și

televiziunea publică din Macedonia au organizat între 27 și 31 mai 1996 un seminar la Ohrid, anume pentru „jurnaliști din Europa de Sud”, menit să exploreze rolul mediilor pentru națiunile noi și țările aflate în tranziție.

La seminarul din Ohrid urmau să ia parte circa 25 jurnaliști din Albania, Bosnia, Bulgaria, Macedonia și România. El avea în vedere atât competiția și cooperarea sportivă dintre țările acestei regiuni, în condițiile economiei globale, cât și provocările cărora vor trebui să le facă față mass-media pentru a acoperi schimbările instituțiilor specifice și pentru a prefigura hărțile viitorului. Am omis să-i întreb la vreme pe organizatori de ce n-au fost invitați și jurnaliști din Serbia ori Muntenegru: poate Republica Iugoslavă să nu-și fi refăcut relațiile cu organisme internaționale, precum Banca Mondială. Plecând însă din România spre Macedonia n-am cum să ocolești Serbia, chiar dacă agenția de voiaj îți spune că poți să alegi fie ruta prin Bulgaria, fie o alta prin Serbia. Cînd vei fi foarte departe și de București, și de Skopje, capitala Macedoniei, vei descoperi că, de fapt, ambele trec prin Serbia.

Bulgaria are relații relativ reduse cu Macedonia, televiziunea bulgară nu poate fi prinsă (precum cea albaneză, de pildă, la Ohrid ori Skopje), și imaginea publică a bulgarilor în Macedonia nu este dintre cele mai bune. Un străin care vede înțelegîndu-se un cetățean bulgar și unul macedonean, fără să aibă nevoie de un translator, este, desigur, tentat să întrebe: „Voi ce limbă vorbiți?”. „Macedoneana”, va răspunde cetățeanul din Macedonia, cu un aer nemulțumit. „Bulgara”, va răspunde bulgarul cu un zîmbet ascuns.

În fapt, limba macedoneană este un dialect al bulgareii, păstrînd forme mai vechi de limbă, asemănător din acest motiv cu vorbirea oamenilor mai puțin cultivați din Bulgaria și avînd în plus o serie de cuvinte sirbești, introduse în limbă în timpul în care Macedonia a făcut parte din Federația Iugoslavă. De circa 50 de ani se utilizează un alfabet chirilic, puțin deosebit, cu câteva diferențe de grafie. O mică parte din Macedonia (circa 9% din teritoriu) se află în Bulgaria. O altă parte se află în Grecia, care a recunoscut relativ de curînd Republica Macedonia, ca stat, doar sub presiune internațională și fără să-i accepte numele.

Oamenii din Macedonia îi asimilează pe bulgari (cu care au în comun o parte a istoriei și limba) paradigmă „străinilor”. Mi s-a întîmplat de cîteva ori, cînd aveam dificultăți de comunicare lingvistică în Macedonia, să fiu întrebată: „Turist bulgar?”.

Întîlniri GDS

Grupul pentru Dialog Social va organiza la sediul său din Calea Victoriei 120, joi 13 iunie, ora 17.00, o întîlnire cu tema: „Intelctualul român în exil”. Invitat: Sorin Andreescu, profesor de literatură comparată la Universitatea din Haga. Moderator: Mihai Șora.

Acest număr a apărut cu sprijinul Fund for Central and East European Book Projects

Redacția: GABRIELA ADAMEȘTEANU (redactor-șef); RODICA PALADE (redactor-șef adjunct); ANDREI CORNEA (publicist comentator); HORĂȚIU PEPINE (publicist comentator); OANA ARMEANU (șef secție social); ILIAN ANGHEL (social); DAN PERJOVSCHI (grafician); ALEXANDRU CIRIP (secretar tehnic de redacție); RADU DOBÂNDĂ, LUCIAN PIUCĂ (corector); MIRCEA IONESCU (șef serviciu difuzare); CONSTANTIN SATALLA, ALEXANDRU PETREA (difuzare); MIHAELA CUCU (publicitate); ALINA CORBU (contabil-șef); DOINA GIUHAT (casierie); CONSTANTIN VĂDUVA (fotoreporter). Responsabil de număr: ILIAN ANGHEL

Rubrici permanente: H.-R. PATAPIEVICI (eseu), N.C. MUNTEANU, EMIL HUREZEANU, RADU CĂLIN CRISTEA (comentariu politic), ILIE ȘERBĂNESCU (comentariu economic), RALUCA STROE-BRUMARIU (parlament), MARIAN CHIRIAC (săptămîna politică), CEZAR BALTAG, HARI KULLER (istoria religioasă), DAN C. MIHĂILESCU (cronică literară), MAGDA CĂRNECI, ERWIN KESSLER (cronică plastică), DIANA TURCONI (reportaj, anchete).

Correspondenți: IOAN MUȘLEA (Cluj), DANIEL VIGHI (Timișoara), DINU MIHAIL (Chișinău), ION MIRON DAMIAN (Paris), ADRIAN NICULESCU (Milano).

Consiliul 22: MONICA LOVINESCU, VIRGIL IERUNCA, MIHNEA BERINDEI, EMIL HUREZEANU, VLADIMIR TISMĂNEANU, MIHAI ȘORA, GABRIEL ANDREESCU, SORIN ANTOHI, H.-R. PATAPIEVICI.

Tipărit la FED. Tehnoredactare computerizată: „22”. Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120. Tel 311.22.08, 614.17.76; Fax 311.22.08, 614.17.76 e-mail: r22@r22.sfos.ro

Manuscrisele nepublicate nu se restituie ISSN-1220-5761